
Památník obětem a hrdinům z obce Čkyně 1914 – 1918 – 2018

100 LET ČESKÉ STÁTNOSTI A NAŠI OBČANÉ,
NA KTERÉ BYCHOM NEMĚLI ZAPOMENOUT

OBEC ČKYNĚ

PETR MARTAN
2018

Úvod

Obec Čkyně ke 100. výročí vzniku české státnosti vydává publikaci, která je jedním ze způsobů, jak udržet veřejnou paměť na naše občany, kteří se stali oběťmi předchozích režimů anebo se stali hrdiny v odporu proti nim.

Nová publikace doplňuje mezeru v historické dokumentaci o naší obci. Brožura „Město Čkyně na Šumavě“ z r. 1937 přináší jména padlých vojáků v 1. světové válce a legionářů, ovšem jen z tehdejší obce Čkyně. Kniha „Čkyně 1537–1987“ nepřináší informace o jménech padlých a legionářích ve Čkyni a přilehlých osadách. Nepřináší ani jména obětí za německé nadvlády, ani oběti a občany trpící v komunistickém režimu.

Vydávaný „Památník obětem a hrdinům z obce Čkyně“ přináší mnoho dalších jmen, která nejsou uvedena na kamenném památníku a na pomnících padlých v 1. světové válce postavených za první republiky. Dalšími byli naši rodáci a občané, kteří zde měli domovské právo (tj. v obci bydleli přes 10 let). Legionářů je uváděno více, než dříve bylo známo.

Kniha vychází k uctění památky stovky našich rodáků a občanů, kteří svými životy přispěli ke vzniku samostatné Československé republiky a toho, že dnes žijeme v národním státu a mluvíme česky.

Knižní památník vznikl proto, abychom nezapomněli na historicky významné občany v obci Čkyně za poslední století. Z uvedeného výčtu jmen a příběhů bylo zvláštní komisí vybíráno. Za každou historickou epochu byli oceněni dva občané. Na základě dokumentů o činech a zásluhách významných pro obec Čkyni byla zastupitelstvem obce udělena 2 čestná občanství a 5 ocenění Významná osobnost obce Čkyně.

Obec Čkyně ke 100. výročí české státnosti realizovala několik projektů: Na Památníku padlých na náměstí ve Čkyni byl obnoven interiér, expozice a deska Maxmiliánovi Járkovi. Dále bylo umístěno na střechu památníku sousoší znázorňující postavu ruského, italského a francouzského legionáře. Vše bylo realizováno společnými prostředky Obce Čkyně a jednoty Československé obce legionářské Vimperk. Pamětní deska padlým a zemřelým z osady Spůle vznikla z podpory Jihočeského kraje a Obce Čkyně.

Petr Martan
autor

Ing. Stanislav Chval
starosta obce

Památník obětem 1. světové války 1914 až 1918

Občané a rodáci obce Čkyně s přilehlými osadami Dolany, Spůle, Předenice, Záhoříčko, Horosedly, Onšovice

Padlí a zemřelí vojáci ze Čkyně

Emil Červenka

Narozen r. 1885 ve Čkyni, zemřel 1915 Brody, Halič.//5

Karel Had

Jan Hájek

František Hanzal

Karel Churaň

Narozen r. 1894 ve Čkyni, zemřel r. 1915 v polní nemocnici, Uhry.//5

Maxmilián Járka, legionář

Narozen 24. 2. 1891 ve Čkyni č.p. 85. Sloužil u 4. roty záložního pluku v Rusku. Padl při obraně magistrály u stanice Dymka 5. 7. 1918 – 27 let.//1 Více na str. 14.

František Kříž

Narozen r. 1894 ve Čkyni, padl 1917 Lukatič, Přímoří.//5

Karel Kurýl

Narozen r. 1883 ve Čkyni, zemřel r. 1915 Dolina, Halič.//5.

Václav Matoušek

Narozen r. 1876 ve Čkyni, zemřel r. 1916 v zajatecké nemocnici Nižní Novgorod, Rusko.//5.

Josef Mikeš

Josef Novotný

Jan Rohlík

Narozen r. 1890 ve Čkyni, padl r. 1914, srbské bojiště.//5

Karel Sixl

Karel Svoboda

František Svoboda

Narozen r. 1872, bydliště Čkyně č.p. 72.//8

Jan Toman

Jan Tomšík

Josef Tvrdek

Josef Urban

Antonín Václavík

Narozen r. 1881 ve Čkyni, zemř. 1917 Jekatěrinburský újezd, Rusko.//5

Václav Václavík

Josef Vlk, legionář

František Zíka

Výše uvedená jména v počtu 23 jsou napsána na Památníku padlým na náměstí ve Čkyni z r. 1933. Na hřbitově ve Čkyni je kamenná Památka padlých farní osady Čkyně, která neuvádí jména: Emil Červenka, Karel Kurýl a František Svoboda.

Na seznamu, který je na čkyňském hřbitově, je celkem 22 jmen, kde jsou proti seznamu z náměstí uvedeni ještě:

J. Maršálek

J. Kuryl

Další padlí a zemřelí vojáci ze Čkyně:

Čeněk Čapek

Narozen r. 1879 ve Čkyni, zemř. r. 1916 v zajateckém táboře, Rusko.//5

Jan Havelka

Narozen r. 1895 ve Čkyni, zemřel r. 1918 v záložní nemocnici, Písek.//5

Václav Kolář

Narozen r. 1883 ve Čkyni, padl r. 1915 Doberdo, Přímoří.//5

Josef Kursá

Narozen r. 1889 ve Čkyni, neznámý 1914, ruské bojiště.//5

Jan Selner

Nar. r. 1885 ve Čkyni, zemř. r. 1914 v nemocnici Kragujevac, Srbsko.//5

Vojtěch Stroner

Narozen r. 1881 ve Čkyni, zemřel r. 1915, Jenakievo, Rusko.//5

František Škopek, legionář

Narozen r. 1897 ve Čkyni, neznámý od září 1919 (italský legionář).//5

Josef Wachta

Narozen r. 1881 v Grazu, příslušný do Čkyně, zemřel r. 1915 Chodžente, Rusko.//5

Celkem padlo a zemřelo 33 vojáků ze Čkyně, z toho 3 legionáři.

Padlí a zemřelí vojáci z Dolan

Karel Janda

Narozen r. 1887 v Dolanech, neznámý od r. 1914 Rawa Ruska, Halič.//5 Pocházel z domu Dolany č.p. 9 (U Přibílů).

Jan Kadlec

Bydliště Dolany č.p. 22 (U Svátů). Zemřel neznámo kde.

Matěj Maršák

Narozen r. 1891 v Dolanech, padl r. 1914 Valjevo, Srbsko.//5. Bydliště Dolany č.p. 17, zedník, odveden r. 1912.//9

Vojtěch Vojtíšek

Narozen r. 1893 v Dolanech, padl r. 1914 Lejkovac, Srbsko.//5 Těž Lajkovače, Srbsko. Pocházel z domu Dolany č.p. 14 (U Sýkorů).

Jan Vojtíšek

Narozen r. 1891 v Dolanech, neznámý, r. 1915 italské bojiště.//5 Bydliště Dolany č.p. 14 (U Sýkorů), odveden r. 1912.//9

Josef Hůle

Narozen r. 1895 v Dolanech, prohlášen za mrtvého r. 1921.//5 Bydliště Dolany č.p. 2 (U Kačerů). Zemřel na ruské frontě ve věku 20 let. O jeho úmrtí přišla domů zpráva s přiloženou prostřelenou a zakrvavenou vojenskou knížkou//6.

Tomáš Zíka

Narozen r. 1883 v Dolanech, padl 1915 Sambor, Halič.//5 Pocházel z domu Dolany č.p. 8 (U Bečvářů), nebo ze zbořeného domu č.p. 25.

František Kadlec

Narozen r. 1893 v Dolanech, padl r. 1916 Přímoří.//5 Bydliště Dolany č.p. 13 (U Štumbů).

Jan Martan

Narozen r. 1896 v Dolanech, padl r. 1916 Jamiano, Přímoří.//5 Bydliště Dolany č.p. 16 (U Popelků). Zemřel ve věku 19 let. Padl v hazardní válečné operaci. Je pochován ve společném hrobu v severní Itálii v místě Monfalcone – Udine u Tervizia.

Tomáš Sládek

Narozen r. 1896 v Dolanech, padl r. 1917 Brestovica, Přímoří.//5 Domovská obec Dolany, zedník.//9

Karel Popelka

Narozen r. 1897 v Dolanech, zemřel r. 1917 nemocnice Otlice, Přímoří.//5. Bydliště Dolany č.p. 29 (U Ševců), dělník.//9

František Veselý

V Dolanech měl domovské právo. Zřejmě bydlel ve dvoru Sedlec a později v Předenicích.

Výše uvedená jména jsou napsána na kamenném Pomníku padlým vojínům v Dolanech, který byl slavnostně odhalen r. 1924. Kámen pochází z nedalekého lomu rodiny Maršáků z Dolan č.p. 42 (Na Cihelně) a na jejich náklady byl vytesán.

Uvedených 12 jmen je napsaných na hřbitově ve Čkyni na kamenném pomníku Památka padlých farní osady Čkyně, též Kříž padlých.

Další padlí a zemřelí vojáci z Dolan

Jan Chaloupek

Narozen r. 1887 v Dolanech, zemřel 1914 Jaroslaw, Halič.//5

Josef Koch

Údaje nezjištěny.//5

Jindřich Kouba

Narozen r. 1890 v Dolanech, zemřel r. 1916 Srbsko, prohlášen za mrtvého r. 1924.//5

František Kouba

Narozen r. 1894 v Dolannech, zemřel r. 1917 Rumunsko.//5

Jindřich Kouba

Narozen r. 1890 v Dolanech, zemřel r. 1914 Srbsko.//5

Jan Kůta

Narozen r. 1883 Dolany, padl r. 1914 Parašnica, Srbsko.//5

Čeněk Novák

Narozen r. 1885 Dolany, padl r. 1917 Itálie.//5

Celkem padlo a zemřelo 19 vojáků z Dolan.

V r. 1914 narukovalo 45 mužů z Dolan. Z nich bylo 5 mužů zajato, jeden z nich, Karel Vojtíšek z č.p. 14, byl v ruském zajetí a vrátil se domů.//21

Padlí a zemřelí vojáci ze Spůle

Jan Robl

Narozen r. 1883 ve Spůli, padl r. 1914 Lajkovače, Srbsko//5. Bydliště Spůle č.p. 22.//7

Jindřich Kouba

Bydliště Spůle č.p. 19, r. 1916 prohlášen za mrtvého, místo nevedeno.//7 Domovská obec Dolany, zedník, odveden r. 1911.//9

František Jiříčka

Narozen r. 1886 v Dolanech, padl r. 1915 Spilezin, Halič.//5 V armádních zdrojích se uvádí místo Bóbrka v Haliči. Bydliště Spůle č.p. 13.//7 Byl povoláním obuvník, při odvodu r. 1907 označen „ku zbrani neschopen“.//9

Josef Bůha

Bydliště Spůle č.p. 16, narozen 18. 8. 1884, od 23. 6. 1915 nezvěstný z ruské fronty – nápis na náhrobním pomníku rodiny Bůhovy na hřbitově v Bohumilicích.//7

Celkem padli a zemřeli 4 vojáci ze Spůle.

Ze Spůle bylo odvedeno do armády 20 mužů, 7 padlo, 2 vojáci byli ranění a 5 vojáků padlo do zajetí, z nichž 4 byli legionáři v Rusku.//21

Pamětní deska padlým a zemřelým vojákům byla slavnostně odhalena dne 28. října 2018 na kapliče ve Spůli. Stalo se tak z iniciativy občanů Spůle a za finanční podpory Jihočeského kraje a Obce Čkyně.

Padlí a zemřelí vojáci z Předenic

J. Novák

Václav Smil

Domovská obec Dolany, nádeník.//9

F. Štěpánek

Uvedená jména 3 vojáků jsou napsána na hřbitově ve Čkyni na kamenném pomníku Památka padlých farní osady Čkyně.

Další padlí a zemřelí z Předenic

Jan Klivaň

Narozen r. 1884 v Předenicích, příslušný do Bohumilic, nezvěstný 1915 Srbsko.//5

Celkem padlí a zemřelí 4 vojáci z Předenic.

Pomník obětem na návsi nebyl postaven. Před osadou Předenic je větší kamenný kříž s nápisem Věnováno památce zemřelých 1914-1918 z rodiny Smilovi.

Padlí a zemřelí vojáci ze Záhoříčka

František Janda

Josef Podlešák

Bydliště v domovské obci Dolany (Záhoříčko bylo součástí).//9

Jan Švec

Narozen r. 1878, bydliště Záhoříčko.//9

Č. Novák

Uvedená jména 4 vojáků jsou napsána na hřbitově ve Čkyni na kamenném pomníku Památka padlých farní osady Čkyně.

Další padlí a zemřelí ze Záhoříčka

Vincenc Novák

Narozen r. 1885 v Záhoříčku, zemřel r. 1917 Itálie.//5

Celkem padlo a zemřelo 5 vojáků ze Záhoříčka.

Pomník obětem války v Záhoříčku není. Místo něho byla r. 1920 postavena kaplička.

Padlí a zemřelí vojáci z Horosedel

František Bečvář

Václav Čejka

Josef Filip

František Heindl

Bydliště Horosedly č.p. 40 (U Maroušků) //4. Není uveden na pomníku Horosedly.

Josef Heindl

Bydliště Horosedly č.p. 40 (U Maroušků), J. Heindl //4 Na pomníku Horosedly uveden jako Jos. Haindl.

Josef Hrubý

Alois Chod

Bydliště Horosedly č.p. 2 (U Kordíků), //4, nebo Alis. Chod uvedené na pomníku v Horosedlech.

Josef Chrtek

Bydliště Horosedly č.p. 47 (U Kubíků). //4

Václav Churaň

Bydliště Horosedly č.p. 30 (U Pánů). Kříž Na Stránce (proti domu č.p. 23) byl postaven r. 1926 vdovou.//4

Mat. Kozák

František Kraml

Narozen r. 1887 v Horosedlech, zemřel r. 1916 nemocnice Zlatá Orda, Rusko.//5. Bydliště Horosedly č.p. 7 (U Chrtků).//4

Josef Mikeš

Narozen r. 1870 v Dřešínku, příslušný do Horosedel, zemřel v r. 1918, Štýrsko.//5

František Nový

Narozen r. 1884, příslušný do Horosedel, padl r. 1915 Hrinico, Halič.//5

Jan Nový

Narozen r. 1882 v Horosedlech, zemřel r. 1915 v nemocnici v Kursku.//5

Josef Škopek

Narozen r. 1893 r. Horosedlech, zemřel r. 1919 v evakuační nemocnici, Itálie//5. Bydliště Horosedly č.p. 20 (U Šenkýřů).//4

Jan Zámečník

Narozen r. 1887 v Horosedlech, zemřel r. 1915 v nemocnici Užice, Srbsko.//5

Uvedená jména 16-ti vojáků jsou napsána na hřbitově ve Čkyni na kamenném pomníku Památka padlých farní osady Čkyně. Na kamenném pomníku v Horosedlech u kapličky jsou uvedena stejná jména v počtu 15, tedy bez Františka Heindla.

Další padlí a zemřelí vojáci z Horosedel

Cyril Bečvář

Narozen r. 1875 v Horosedlech, padl r. 1915 Krasnik, Rusko.//5

František Churaň

Narozen r. 1886 v Horosedlech, zemřel r. v nemocnici Kokand, Rusko.//5

František Kordík

Narozen r. 1873 v Horosedlech, nezvěstný od r. 1914, Srbsko.//5

Jan Kordík

Narozen r. 1885 v Horosedlech, padl 1917 Bosyra, Halič.//5

Václav Mach

Narozen r. 1885 v Horosedlech, nezvěstný od r. 1915 Novi Pazar, Srbsko.//5

František Nový

Narozen r. 1884.//5

František Vondra

Narozen r. 1876 v Horosedlech, prohlášen za mrtvého v r. 1921.//5

Celkem padlo a zemřelo 23 vojáků z Horosedel.

Padlí a zemřelí vojáci z Onšovic

Jan Belecký

Narozen r. 1886 v Onšovicích, nezvěstný, 1915.//5

František Brejcha

Narozen r. 1894 v Hradčanech, příslušný do Onšovic, zemřel r. 1918 v Písku.//5

Jan Hadrava

Narozen r. v 1894 Onšovicích, padl r. 1915 Mrzli vrh.//5

Josef Hrubý

Narozen r. 1889 v Onšovicích, padl r. 1916 Doberdo, Přímoří.//5

Václav Hrubý

Narozen 1897 v Praze, příslušný do Onšovic, zemřel r. 1917 v polní nemocnici Opčina, Terst.//5

Václav Hůlavec

Narozen r. 1884 v Onšovicích, zemřel r. 1918 Penza, Rusko.//5

Tomáš Jáchim

Narozen r. 1884 v Onšovicích, nezvěstný od r. 1916, ruské zajetí.//5

František Jelínek

Narozen r. 1898 v Onšovicích, zemřel r. 1917 Zadrosč, Halič.//5

František Kursa

Narozen r. 1894 v Onšovicích, nezvěstný r. 1917, ruské zajetí.//5

Jan Kursa

Narozen r. 1889 v Onšovicích, zemřel r. 1919 Rusko.//5

Hynek Markovec

Narozen r. 1893 v Onšovicích, nezvěstný od r. 1915, srbské bojiště.//5

Jan Petříš

Narozen r. 1893 v Onšovicích, zemřel r. 1915 Stryj, Halič.//5

Celkem padlo a zemřelo 12 vojáků z Onšovic, z toho 2 legionáři.

Pomník padlým v tehdejší samostatné obci nebyl postaven a jména nejsou uvedena ani na hřbitově ve Čkyni na kamenném pomníku Památka padlých farní osady Čkyně.

**Celkem v 1. světové válce
padlo a zemřelo 100 vojáků –
rodáků a občanů z obce Čkyně
a přilehlých osad.**

Českoslovenští legionáři

Občané a rodáci z obce Čkyně a přilehlých osad Dolany, Spůle, Předenice, Záhoříčko, Horosedly a Onšovice

Legionáři ze Čkyně

Maxmilián Járka

Narozen 24. 2. 1891 ve Čkyni č.p. 85, kde chodil do obecné školy a ve Volyni do měšťanské školy. Byl sochařem. Nastoupil jako pěšák 29. zeměbraneckého pěšího pluku Rakousko-uherské armády. Zajat v Haliči a umístěn do Nikopole v Jekatěrinoslavské gubernii. Od 7/1916 zařazen do československého vojska. Působil v legiích v Rusku, naposledy u 1. záložního pluku v hodnosti šikovatel. Padl v boji 5. 7. 1918 při obraně magistrály při ústupu od stanice Dymka v samarské gubernii. Pochován nedaleko stanice.//2

V roce 2018 mu byla obnovena pamětní deska na památníku na náměstí ve Čkyni za podpory Obce Čkyně a jednoty Československé obce legionářské Vimperk.

Josef Vlk, cizinecká legie

Uvedeno na památníku na náměstí ve Čkyni mezi padlými. Uvedeno také v //13.

Karel Vlk (nebo Josef ?)

Narozen 16. 10. 1896 ve Čkyni, působil v legiích v Itálii, 31. pluk, hodnost desátník, bydliště České Budějovice.//1

František Churaň

Narozen 10. 1. 1887 ve Čkyni, působil v legiích ve Francii, 21. pluk, hodnost četař.//1

Václav Járka

Narozen 26. 8. 1878 ve Čkyni, působil v legiích v Itálii, 31. pluk, hodnost střelec.//1

František Lederer

Narozen 13. 10. 1896 ve Čkyni, působil v legiích v Rusku, 1. pluk.//2. Rodák žid. původu žil jinde, byl 7. 3. 1942 zastřelen v Osvětimi.//3

Václav Martan

Narozen 26. 9. 1892 ve Čkyni, působil v legiích ve Francii, Americká armáda, hodnost dobrovolník.//1

Václav Novák

Narozen r. 1895, působil v legiích ve Francii. Potom bydliště ve Čkyni č.p. 102.

František Novotný

Narozen 28. 11. 1891 ve Čkyni, působil v legiích ve Francii, 23. pluk, hodnost střelec.//1

Jan Racoča

Narozen 24. 4. 1889 ve Čkyni, působil v legiích v Rusku.//1

Václav Soukup

Narozen 21. 9. 1875 ve Čkyni, působil v legiích v Rusku.//1

Jan Sýkora

Narozen 31. 1. 1893 ve Čkyni, působil v legiích v Rusku.//1

František Škopek

Narozen 17. 10. 1897 ve Čkyni, působil v legiích v Itálii, 39. pluk – 4. rota, hodnost střelec.//1 Nezvěstný od září r. 1919.//5

Karel Zámečník

Narozen 20. 9. 1890 ve Vídni, působil v italských legiích, 32. pluk – 11. rota, hodnost četař.//1

Antonín Králíček

Narozen 16. 3. 1891 v USA, příslušný do Čkyně, působil v legiích v Itálii, zařazen do pluku č. 31 v hodnosti střelec.//1 Potom žil ve Čkyni a byl znám jako oblíbený hostinský v rodovém majetku U Králíčků. Po r. 1948 pro jeho buržoazní původ byl podezírán z protistátní činnosti. Při publikování o čkyňských legionářích až do r. 1989 bylo jeho jméno úmyslně vynecháváno. Více v //15 – str. 69.

Václav Chlada

Narozen 6. 5. 1894 v Křeči (okr. Pelhřimov), kde měl domovskou příslušnost. Od 6/1915 nastoupil k 28. zeměbranceckému pluku. Od 11/1915 byl v ruském zajetí. Od 6/1917 do 11/1920 působil u 7. Ta-

branského střeleckého pluku srbských legií.//42 Za to byl vyznamenán Československým válečným křížem 1918 a medailemi.//12 Od r. 1928 bydlel ve Čkyni č.p. 134. Další údaje na str. 39.

Celkem působilo v legiích 16 občanů ze Čkyně

Na Památníku padlým na náměstí ve Čkyni je uvedena deska Zemřelí legionáři jednoty ČS.o.l. ve Čkyni. Zde je uvedeno 10 jmen, z nichž jen V. Chlada byl občanem současné obce Čkyně, ostatní bydleli jinde.

Legionáři z Dolan

Antonín Kolouch

Narozen r. 1896 v Dolanech, působil v legiích ve Francii, 23. pluk – 24. rota, hodnost střelec.//1

Josef Maršák

Narozen 24. 3. 1888 v Dolanech, působil v legiích v Rusku, zařazen v 1. až. b.//1. Příslušný do Dolan č.p. 17.//9 Roku 1923 v hodnosti svobodník odhlášen k pobytu do Prahy k bezpečnostní strážci.//10.//11

František Popelka

Narozen 22. 8. 1881 v Dolanech, působil v legiích v Rusku, 32. pluk – 7. rota, hodnost strážmistr.//1 Příslušný do Dolan č.p. 21 (U Kramátů) od r. 1939.//11

Celkem působili v legiích 3 občané z Dolan.

Legionáři z Horosedel

Josef Brejcha

Narozen 12. 3. 1894 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 33. pluk – 4. rota, hodnost střelec.//1 Příslušný do Horosedel č.p. 19 (U Haran-tů).//4

Josef Hanzlík

Narozen 30. 1. 1898 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 32. pluk – 1. rota, hodnost střelec.//1

Jan Chrtek

Narozen 4. 7. 1895 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 32. pluk, hodnost četař.//1

Josef Chrtek

Narozen 1. 3. 1897 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 32. pluk, hodnost desátník.//1

Jan Kantor

Narozen 3. 7. 1887 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 31. pluk, hodnost střelec.//1

Alois Kocík

Narozen 23. 8. 1899 v Horosedlech, působil v legiích v Rusku.//1

František Němec

Narozen 2. 12. 1888 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 33. pluk – 11. rota, hodnost střelec.//1

Stanislav Sichinger

Narozen 28. 10. 1898 v Horosedlech, působil v legiích v Itálii, 33. pluk – 3. rota, hodnost střelec.//1 Bydliště Horosedly č.p. 50 (U Maštálských).//4

Cyril Staněk

Bydliště Horosedly č.p. 35. Působil v legiích v Rusku, vrátil se domů ze zajetí až r. 1922 přes Vladivostok.//4

Celkem působil v legiích 9 občanů z Horosedel.

Legionáři z Onšovic

Gabriel Dudák

Narozen 24. 3. 1889 v Onšovicích, působil v legiích v Rusku.//1

Václav Hůlavec

Narozen 28. 9. 1884 v Onšovicích, příslušný do Onšovic, působil v legiích u 4. pluku, 8. roty v Rusku. Padl v boji 16. 5. 1918 u Penzy – 33 let.//1

František Kursa

Narozen 10. 1. 1892 v Onšovicích, působil v legiích v Rusku.//1 Narozen r. 1894 v Onšovicích, nezvěstný od r. 1917, ruské zajetí.//5

Jan Kursa

Narozen 3. 2. 1886 v Onšovicích, působil v legiích v Rusku, 6. pluk.//1 Narozen r.1889 v Onšovicích, zemřel r. 1919 v Rusku.//5

Adolf Kutheil

Narozen 17. 7. 1885 v Onšovicích, působil v legiích ve Francii, 24. pluk.//1

Vendelín Šochman

Narozen 16. 10. 1885 v Onšovicích č.p. 6, působil v legiích v Rusku, 2. zál. pluk – 1. rota.//1 Zaját r. 1915 v Karpatech v hodnosti vojín. Návrat: 30. skupina – loď Eden – přes Japonsko, Čínu, Suez, Terst, vlakem do ČSR příjezd 19. 11. 1920.//27 Potom bydlel v Praze. zemřel v r. 1938.

František Kříž

Narozen r. 1873, domovská obec Vonšovice (Onšovice), bydliště také Spůle.//9 Působil v legiích v Itálii, zařazen do dep., hodnost střelec.//1

Celkem působil v legiích 7 občanů z Onšovic.

Legionáři ze Spůle

Václav Martan

Narozen 24. 7. 1894 ve Spůli, působil v legiích v Rusku, 8. pluk.//1 Roku 1922 v hodnosti svobodník, odhlášen z bydliště Spůle č.p. 2 a odešel do Užhorodu do služby státní policie.//10

Jan Novotný

Narozen 24. 6. 1875 ve Spůli, působil v legiích v Rusku.//1 Bydliště Spůle č.p. 6.

Celkem působili v legiích 2 občané ze Spůle.

**Z obce Čkyně a přilehlých osad bylo celkem 37 legionářů.
Z toho 6 legionářů padlo a zemřelo.**

I. světová válka a vznik republiky

Po vyhlášení mobilizace 26. července 1914 také občané tehdejších samostatných obcí Čkyně, Dolany, Horosedly a Onšovice narukovali do armády Rakouska-Uherska, které vyhlásilo válku Srbsku. V domobranec-
kých seznamech obcí před r. 1914 se nachází více občanů s poznámkou „ku zbrani neschopen“ a tedy ze zdravotních důvodů na vojnu neodveden. Po vyhlášení mobilizace byli i tito lidé průběžně odváděni na vojnu a do války. Celkové číslo odvedených neznáme, ale z každé rodiny byl odveden nejméně jeden muž. Válečná léta byla tragédií i pro ženy a děti, které musely nahradit mužskou sílu při hospodaření.

Válka a její oběti bez vyššího smyslu

Každá moc říká, že bojuje za pravdu a chce, aby její občané za ni šli bojovat a třeba i položili život. Účast českých vojáků a jejich umírání na bojištích postrádalo vyšší smysl. V tomto případě se bojovalo za pomstu zastřeleného následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este, za císaře pána a za udržení Rakousko-uherské monarchie.

Rakousko-Uhersko spolu s Německem způsobilo 1. světovou válku, která si vyžádala 5 miliónů mrtvých vojáků a ještě větší počet válečných invalidů. Je na místě tímto odpovědět na otázku: proč se při vzniku Československé republiky nikdo nechtěl bavit s Němci žijícími na českém území.

Oběti a jejich vyšší smysl

Je obecně pokládáno za vyšší smysl vedení války a obětování životů, pokud se tak děje v souvislosti s bojem za svobodu, za lidská práva a za národní vlast s demokratickým zřízením. Tento vyšší smysl postrádali vojáci české národnosti v Rakousko-uherské armádě. Proto vznikaly československé vojenské jednotky v Srbsku, Rusku, Itálii a Francii. Legionáři přinášeli oběti za rozbití monarchie a za svobodný a samostatný československý stát. Do legií často vstupovali vojáci zajatí státy bojujícími proti monarchii. Paradoxně potom na druhé straně fronty stáli také čeští vojáci v řadách monarchie. Zběhnutí z vojny bylo velkým rizikem a trestalo se z rozhodnutí polního soudu zastřelením.

Účast našich občanů a padlých v Rakousko-uherské armádě byla také důležitá pro vznik samostatné Československé republiky. Výsledkem nezměrného utrpení byla porážka a rozpad monarchie. Nebýt 1. světové války, nebylo by české státnosti a neponěmčované české identity. To je velké pozitivum, ať se všemi dalšími důsledky událostí roků 1938, 1939 až 1945, 1946 a 1948.

Vznik Československé republiky

Výsledkem dohod vítězů 1. světové války byla vůle ke vzniku české republiky, která již nebude součástí státu s oficiálním německým jazykem. Češi po staletém poněmčování v monarchii Rakousko-Uhersko a Šumavy ve vlastnictví německých rodů, měli v myslích geneticky zakódovaný odpor k panování prostřednictvím cizího jazyka.

V květnu 1918 začala jednání o uspořádání republiky. Byli pozváni zástupci politických stran. Při těchto jednáních byly prosazeny návrhy T. G. Masaryka, E. Beneše, M. R. Štefánika – kteří byli orientováni na Dohodu a Francii. Jak to bývá po každé ukončené válce, rozhodují vítězové. Vyjednávači – česky a slovensky mluvící – se považovali za vítěze první světové války.

Vyjednávači – německy mluvící – byli považováni ve válce za poražené. Proto nerozhodovali o hranicích státu. Jejich požadavky na přiřazení k Rakousku byly odmítnuty. Zemské pojetí státu byl model předem vyloučený. Třistaletá averze mezi národy vylučovala vznik českoněmecké republiky. Logickou a přirozenou volbou bylo spojení se Slováký, neboť jim každý Čech rozuměl.

První Národní výbor vzniklý 28. října 1918 ustavil Revoluční národní shromáždění, které mělo 270 Čechů a Slováků. Tito vydali ústavu a první zákony. Nová republika vznikla v rozměru někdejšího českého království. Češi si uvědomovali jeho historické hranice, které byly po staletí stráženy Chody v oblasti Domažlicka a Králováky v oblasti Šumavy. Republiku vytvořilo další území, kde byly obce s německy mluvící většinou, která chtěla přirozeně patřit do Německa. Dle sčítání z r. 1921 tvořili Němci třetinu obyvatel české a moravské země (23 % Němců z celé ČSR).

14. října 1918 – vyhlášení republiky ve Čkyni

„Ústřední socialistická rada v Praze rozhodla vyhlásit na 14. října generální stávkou. Stávka měla být zaměřena proti vývozu potravin z hladovějících Čech. Na konci stávky měli řečníci spontánně vyhlásit republiku. Plánovaná akce se ale vyzradila, a proto bylo rozhodnutí o vyhlášení republiky odvoláno.“ //45 Obdobná stávka se konala ten den také v Písku za účasti 5000 lidí. V jedenáct hodin z balkonu tamní radnice řečník zvolal: *„Právě v tomto okamžiku v Praze na Staroměstském náměstí vyhlašují československou republiku a já ve vsi formě vyhlašuji Československou republiku v Písku.“ //45*

Nastalo všeobecné veselí a strhávání symbolů Rakouska-Uherska, na radnici se sešel Národní výbor, vojáci zdejšího pluku odmítli sloužit. Až později se dozvěděli, že v Praze nedošlo k vyhlášení republiky. Druhý den do Písku přijely situaci urovnat dva pluky maďarských hulánů. Nastalo vyšetřování. *„Starosta města, který nechal vyvěsit prapory, dostal 200 korun pokuty. Vězením byli potrestáni všichni řečníci a převezeni do budovy krajského soudu.“ //45*

A jak to bylo ve Čkyni toho dne

Zpráva o vyhlášení republiky v Písku dne 14. října 1918 v 11:00 hodin se rychle dostala do Strakonice a s příjezdem odpoledního vlaku i do Čkyně. Vlasta Pštrosová – Kalušová se oslavy 14. října ve Čkyni zúčastnila jako 19-letá učitelka spolu se svým strýcem Václavem Vavrýnem. Události si pamatovala takto: „To bylo radosti! Vlastenecky uvědoměli občané neváhali a na pravém břehu Volyňky hned uspořádali průvod a slavnostní shromáždění. České prapory vlály, strýc Vavrýn a další řečníci, všichni byli šťastni, že je konec války. Jen kdesi vzadu na samém konci průvodu šel četník a všechno si pečlivě zapisoval... Slavnostní nálada pokračovala až do pozdního večera v hostinci U Králíčků. O to horší bylo ráno 15. října, když se zjistilo, že oslava byla předčasná. Zúčastnění se obávali trestu ze strany rakouských úřadů a už se viděli za mřížemi. Následujících 14 dnů prožívali v nejistotě. Nevěděli, že četník si své poznámky nechal pro sebe a nic nehlásil dál. Když byla 28. října 1918 skutečně vyhlášena Československá republika, ve Čkyni se žádná oslava nekonala. Účastníky průvodu totiž postihla chřipková epidemie. Proto se zde slavilo až s týdenním odstupem.“ //38

Sláva T.G.M. a republice v obci

Bylo 28. října 1918 kolem 10. hodiny, když do Čkyně přišel telegram o vyhlášení Československé republiky. Po událostech 14. října tomu mnozí lidé zpočátku ani nevěřili. Zpráva se rychle šířila do okolních obcí a osad. V Dolanech se konaly oslavy již tento den a na počest republiky byly vysázeny pamětní lípy na návsi a další v Předenicích.//36 Ve Čkyni ještě ten den zasedalo obecní zastupitelstvo a rozhodlo o konání oslav za týden, s bohoslužbou a průvodem na náměstí.

Události podnítily obnovu a zakládání vlasteneckých spolků a českých institucí. Již 24. 11. 1918 byla založena tělocvičná jednota Sokol ve Čkyni. Z její iniciativy se 28. 10. 1919, při sokolské slavnosti vysadila Lípa Masarykova a Lípa Svobody v prostranství před poštovním úřadem ve Čkyni.//13 Pošta se tehdy nacházela v domě Sovů, který dnes stojí vedle železářství.

Již r. 1919 bylo jednáno o zřízení měšťanské školy ve Čkyni. Toto se však splnilo až v říjnu 1938, kdy začalo první vyučování. Byla obnovena činnost Národní jednoty pošumavské ve Čkyni, zřízené již r. 1896 pro posilování české identity a proti národnostnímu útlaku Němců. Spolek měl bohatou činnost a českou knihovnu. Zakladatelem a dlouholetým předsedou (1925-1934) byl Václav Vavrýn (více na str. 42).

Na počest vzniku republiky byly vysázeny lípy i v tehdejších samostatných obcích Dolany, Horosedly a Onšovice. Z lípy se stal národní strom a byly sázeny na návších také v rámci oslav 10. výročí ČSR roku 1928. Pamětní výsadby pokračovaly roku 1930 na počest 80. narozenin prezidenta T. G. Masaryka.

Postavení hasičského domu na náměstí ve Čkyni r. 1924 se stalo významným symbolem budování obce v 1. republice. V něm byla umístěna hasičská zbrojnice, zasedací síň města Čkyně, poštovní úřad a další.

Na paměť padlým

První návrhy na postavení památníku padlým vzešly již r. 1923 od čkyňských hasičů a Sokolů. Tito a členové Čs. obce legionářské se později podíleli na návrzích, financování a vybudování památníku na náměstí ve Čkyni. Památník dle návrhu legionáře Václava Nováka (více na str. 41) byl odhalen 20. srpna 1933, více v //3 – str. 46. V čele památníku je

uložena prst z legionářských bojišť: Zborova, Terronu, Doss Alto, bojiště verdunského a bodákového zákopu na verdunském bojišti.//13

Spor o památníky

Je známo, že již v době příprav k postavení památníku na náměstí ve Čkyni došlo k rozporům a v jeho důsledku vznikl Kříž padlých s vytesanými jmény padlých ve farní osadě. Ve farní kronice je o tom zápis: „*Původně sbíralo se na pomník jen jeden, ale poněvadž katolické občanstvo bylo při odhalování památníku na náměstí ignorováno – památník nebyl vysvěcen – nebyl katolíky sebraný obnos vydán stavební komisi a postaven Kříž padlých osadníků na hřbitově.* Slavnost svěcení kříže proběhla 30. 10. 1933“./2

Zde také došlo k rozporům v uvedení jmen padlých, viz. s. 4. Dva památníky v jedné obci, to bylo ojedinělé v širokém okolí. Je domněnkou autora, že spor byl také o tom, zda na střechu památníku má být umístěn kříž, nebo sousoší. Umístěno bylo sousoší s nenáboženskou symbolikou. Znázorňovalo postavu ruského, italského a francouzského legionáře v životní velikosti, doplněné o dvě velké kamenné přílby.

Toto odpovídalo zásadnímu posunu nové republiky, spočívající v odluce církve od státu; s prezidentem Masarykem, který jako rodilý katolík přestoupil k protestantskému vyznání a ani v tom nepokračoval a jak se o něm uvádí „své náboženství pěstoval jen soukromě“. V tomto postoji T.G.M. získal mnohé následovníky a jistě i ve Čkyni a v řadách iniciátorů památníku na náměstí.

K vysvětlení sporů – o památníky a vztahy ve Čkyni mezi farníky a dalšími občany – přispívají záznamy v obecní kronice o sporu o farskou studánku: „*Do veřejné studně umístěné na farské zahradě vymezil jinou cestu. Tím si farář přivodil hněv některých sousedů*“./2

Konec 1. republiky

Život v období 1. republiky se vyznačoval vysokým vlasteneckým cítením občanů a ochotou jít bránit ČSR. V době jejího ohrožení – vpádu Maďarů na Slovensko – neváhalo 32 čkyňských sokolů se dobrovolně přihlásit na vojnu. Z nich bylo 24 odvedeno a mnozí z nich nastoupili ku pluku Stráže Svobody.

V polovině 30. let se začalo stupňovat ohrožení mladého Čs. státu Německem. Tehdejší obce Čkyně, Dolany, Horosedly a Onšovice zpracovaly a zdokonalovaly plány na ochranu obyvatel a domů při leteckém a pozemním napadnutí. Byly připraveny mapy se zakresy ochranných krytů pro veřejnost, stanoviště velitelů a pozorovatelů. Od konce května 1938 bylo ve Čkyni ustanoveno středisko branné výchovy. Okresní velitelství zasílá obcím bílé svolávací lístky pro mobilizaci. Obce vypracovaly seznam dopravních prostředků určených k odevzdání při mobilizaci.

Dne 24. září 1938 ráno byla nařízena mobilizace mužů do 40 let a ještě ten den odjeli občané Čkyně a okolních vesnic vlakem bránit hranice republiky. Bylo to doprovázeno zcela jinou atmosférou, než při mobilizaci v r. 1914. Tentokrát to dávalo vyšší smysl – jít bojovat a třeba i položit život za svobodnou Československou republiku bez nadvlády Němců. Všechno to vlastenecké odhodlání se změnilo 29. září 1938, kdy byla podepsána Mnichovská dohoda a naši vojáci se vrátili domů a pohraniční území bylo postoupeno Německu. Z Vimperka uprchlo do Čkyně 126 osob. Nastalo trpké zklamání a národní pokoření.

Následoval 15. březen 1939 a obsazení zbytku území a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Obecní zastupitelstvo Města Čkyně bylo Němci v prosinci 1939 donuceno zrušit čestné občanství bývalému prezidentovi Benešovi.

Nařízením moci (9/1940) byla povinnost do tří dnů zničit všechny sochy, sošky nebo obrazy připomínající T. G. Masaryka. S tím zmizela i soška T.G.M., umístěná v Památníku padlých. Tehdy se odstranilo i sousoší na střeše památníku. Došlo k odstranění legionářských symbolů včetně zbraní a dalších relikvií uložených uvnitř památníku. Německá moc nařídila odevzdat obecní kroniky a zakázala jejich psaní. Sokol a další národní spolky byly rozpuštěny a zakázány. Za neuposlechnutí uvedených nařízení, mající ponížít české národní uvědomění, hrozilo zatýkání a věznění funkcionářů a jejich umisťování do pracovních a později do koncentračních táborů.

Taková opatření vedla k degradaci české národní identity. Po dvaceti letech od osvobození od poněmčování českého národa, nastalo poněmčování ještě větší.

Památník obětem německé nadvlády, války a účastníkům odporu a odboje v letech 1938 až 1945

Občané obce Čkyně s přilehlými osadami Dolany, Spůle, Předenice, Záhoříčko, Horosedly, Onšovice

Čtrnáct židovských občanů umučených v koncentračních táborech, 1942–1945:

Alžběta Becková

Narozena 2. 9. 1860, poslední bydliště Čkyně č.p. 57.
Zemřela 15. 5. 1943 v Terezíně.//20

Karolina Becková

Narozena 26. 4. 1880, poslední bydliště Čkyně č.p. 57.
Zemřela 20. 1. 1943 v Osvětimi.//20

Julie Červinková

Narozena 1. 10. 1892, poslední bydliště Čkyně č.p. 105.
Zemřela 20. 1. 1943 v Osvětimi.//20

Kamila Fantesová

Narozena 17. 9. 1872, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřela 15. 12. 1943 v Osvětimi.//20

Karel Fantes

Narozen 4. 5. 1902, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřel 20. 1. 1943 v Osvětimi.//20

Jakub Kohn

Narozen 18. 3. 1899, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřel 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Hedvika Kohnová

Narozena 15. 12. 1898, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřela 6. 3. 1943 v Terezíně.//20

Věra Kohnová

Narozena 11. 11. 1923, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřela 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Ota Kohn

Narozen 11. 6. 1925, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřel 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Ela Kohnová

Narozena 23. 2. 1927, poslední bydliště Čkyně č.p. 63.
Zemřela 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Vilém Kohn

Narozen 7. 7. 1929, poslední bydliště Čkyně 63.
Zemřel 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Isidor Schwager

Narozen 14. 2. 1877, poslední bydliště Čkyně 105.
Zemřel 18. 12. 1943 v Osvětimi.//20

Rudolf Schwager

Narozen 10. 10. 1920, poslední bydliště Čkyně č.p. 105.
Zemřel 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

František Schwager

Narozen 14. 12. 1925, poslední bydliště Čkyně č.p. 105.
Zemřel 6. 9. 1943 v Osvětimi.//20

Vojtěch Toman

Bydlel ve Čkyni č.p. 81. V době německé okupace byl velitelem čkyňských hasičů. Zapojil se do odbojové činnosti také tím, že se 28. října 1944 zúčastnil schůzky bývalých starostů a velitelů hasičů. Z tohoto setkání vznikl první ilegální národní výbor ve Čkyni. Schůzka byla prozrazena a V. Toman byl zatčen a uvězněn do Terezína. Domů se vrátil začátkem května 1945. Více v //15 – str. 10, 11, 23, 24. //14

Vojtěch Suchel

Bydliště Čkyně č.p. 132. Jemu byl zabrán majetek německým úřadem. Vězněn Němci r. 1938 a 1944-1945 v koncentračním táboru Terezín, politický vězeň. Více v //15 – str. 10, 11.//14

Cyril Staněk

Bydliště Horosedly č.p. 35 (U Kovářů). Vězněn v koncentračním tábo-

ru Terezín v letech 1944-1945, politický vězeň. Byl mistrem kovářským v Horosedlech, zemřel r. 1953. Více v //15 -str. 11 a v //4 – str. 52-53.

Josef Martan

Narozen 9. 3. 1888 v Dolanech č.p. 16 (U Popelků), kde dále bydlel. V době války dojížděl pracovat do Horažďovic. Tam se zapojil do činnosti protiněmecké odbojové skupiny „Karel Boublík a spol.“, která měla 26 členů. Všichni byli zatčeni a souzeni v Praze na Pankráci, kde padlo několik trestů smrti. Josef Martan byl vězněn v 11 měsíců v Klatovech r. 1942-1943. Více v //15 – str. 7, 8.//21 //22

Josef Martan

Bydliště Dolany č.p. 28 (U Koutných). Vězněn 10 měsíců ve věznici v Klatovech za útěk z nucených prací v Berlíně r. 1942. Ve věznici Gestapa mu dozorcí vymlátili zuby a byl svědkem tamního popravování. V zoufalství přestal věřit v Boha a po návratu domů již nenavštěvoval kostel. Více v //15 – str. 8

Bohumír Zámečník

Bydliště Čkyně č.p. 36. Vězněn několik měsíců r. 1940 ve věznici v Klatovech za „nadávání na Hitlera“. Byla mu zabrána dvě auta německým úřadem. Vlastnil větší mlýn, parní pekárnu a 15 ha zemědělské půdy. O tento majetek po r. 1948 přišel a stal se odpůrcem režimu.//14

Josefa Roučková

Bydliště Čkyně. Roku 1943 vězněna 6 měsíců za nedovolené držení obilí.//15 – str. 14 (zdroj: farní kronika, rodina ústně).

Jaroslav Kolafa

Bydliště Čkyně. Vězněn v letech 1943-1945 za nedovolené držení obilí. Více v //15 – str. 14 (zdroj: farní kronika, rodina ústně).

František Poslední

Bydliště Dolany č.p. 23 (U Jelínků). Vězněn za nedovolené uchovávání potravin. Více v //15 – str. 12.//21

Josefa Selnerová

Bydliště Dolany č.p. 15, vězněna za nedovolené uchovávání potravin. Více v //15 – str. 12.//21

Adolf Frimml ml.

Bydliště Dolany č.p.10. Utíkal před zatčením gestapem a ukrýval se v lesích. Pod výhrůžkami vyvraždění rodiny se sám přihlásil. Byl následně umístěn do sběrného tábora v Horažďovicích k transportu do koncentračního tábora. V dubnu 1945 z něho utekl a jen díky konci války unikl smrti. Více v //15 – str. 8.//16

Miloslav Knotek

Narodil se 18. 11. 1920 ve Slaném, kde chodil do školy. Dále bydlel v Plzni, kde se učil krejčím, r. 1939 ukončil pobyt v Opatovicích. Potom pobýval u rodičů (nebo u prarodičů), dle pamětníka ve Spůli v domě U Šochmanů.//31 Zde jako nezaměstnaný asi jeden rok pobýval a odtud odešel na nucené práce do Hanoveru, Waldhutu a dalších míst.

Nepovoleně přešel hranice a vrátil se do Prahy, kde pobýval bez bytu a práce. Pomohl mu Žid Milan Weiss (odsouzený k trestu smrti) také tím, že zfalšovali cizí občanský průkaz a pracovní knížku na jméno J. Černý a nalepili tam foto M. Knotka. Oba byli zatčeni (2/1943) a souzeni německým Ústředním soudem v Praze a Zemským soudem v Praze.

Miloslav Knotek byl (6/1943) odsouzen k trestu smrti za to, že: vyhýbal se práci, opustil pracoviště, překročil hranice a falšoval doklady.//28 //29 Poprava byla vykonána 9. září 1943 na Pankráci utnutím hlavy mechanickou sekyrou.//30

V archivu MNV Dolany (Spůle byla součástí) se našly tři originální dopisy na rozloučenou adresované rodičům, jsou publikovány v //15. Spůle byla posledním místem, kam adresoval dopis na rozloučenou v den poprav, kde napsal: „*Snad někdo někdy odtud vyjde a dá Vám dopis. Jen mě posiluje, že jsem zde za národní věc.*“

Miloslav Knotek byl vědomým Čechem a vlastencem i na popravišti. Jeho příběh je svědectvím německého vyvražďování českých občanů v Praze na Pankráci, kde bylo sekyrou popraveno 1075 osob, z toho 155 žen.

Václav Chlada

V době války bydlel ve Čkyni č.p. 134. Zúčastnil se domácího národního odboje. Těžce raněn střelou německých vojáků na náměstí ve Čkyni 5. května 1945 a následně 12. 5. 1945 zemřel. Více v //15 – str. 18-21. Čestný občan obce Čkyně, více na str. 39.

Václav Martan

Bydliště Dolany č.p. 16 (U Popelků), později Čkyně č.p. 197. Zúčastnil se domácího národního odboje. Těžce raněn střelou německých vojáků na náměstí ve Čkyni 5. května 1945. Přežil, ale kulku nosil celý život v krku. Více v //15 – str. 18-21. Udělení ocenění „Významná osobnost obce Čkyně“ in memoriam v r. 2018, více na str. 44.

Alois Henzelín

Bydliště Čkyně. Zúčastnil se domácího národního odboje. Lehce raněn střelou německých vojáků na náměstí ve Čkyni 5. května 1945. Více v //15 – str. 18-21.

Karel Nový

Bydliště Čkyně. Zúčastnil se domácího národního odboje. Lehce raněn střelou německých vojáků na náměstí 5. května 1945. Více v //15 – str. 18-21.

Antonín Králíček

Narozen r. 1928 ve Čkyni a zde bydlel. Jako jediný z obce nastoupil ještě před koncem války do Československé armády. V květnu 1945 se vrátil na dovolenou do Čkyně a zde byl zastřelen ve střetu s civilním agresorem. Více v //15 – str. 34.

Stanislav Luhan

Bydlel ve Vimperku do r. 1938, kdy byl nucen k útěku před Němci do Čkyně. Zde bydlel a stal se ředitelem měšťanské školy ve Čkyni ve válečných letech. Koncem války zorganizoval a vedl partyzánskou skupinu Šumava II. ve Čkyni, stal se velitelem 11. partyzánské roty II. praporu ve Vodňanech.

Členové 11. partyzánské roty:

Karel Roučka, Jaroslav Roučka, Antonín Havlátko, František Holín, Bohumil Hraše, František Had, Adolf Benda, Jan Chval, Václav Kadlec, Jan Podlešák, Otto Denk, Josef Jáchym, Tomáš Kubeš, Antonín Kukla, Alois Málek, Václav Novák, Jan Vejšický, Alois Henzelín, Václav Cvrček.

Úřední zpráva o tom udává: *Čety partyzánské skupiny Šumava II. ve Čkyni nastoupily 5. května 1945 ve 13 hodin a ve 14 hodin byli 2 těžce a 2 lehce zraněni. Čety byly činné, nebo v pohotovosti do 7. června 1945“://18.//14.//17*

Členové partyzánské skupiny „Niva Strakonice“ ve Čkyni byli:

Alois Málek (Čkyně)

Karel Martan (Dolany čp. 16)

Jaroslav Selner (Dolany)

Jan Říman (Dolany)

Více k partyzánským skupinám

v //15 – str. 16, 17, 21.

Ladislav Hošek

Narozen r. 1924 ve Čkyni. Potom bydlel ve Strakonících. Tam se v době okupace zapojil do odbojové činnosti. Od r. 1942 se stal spojkou a aktivním informátorem odbojové skupiny kapitána A. Svatoše. Jedním z úkolů mladého L. Hoška bylo získat plán strakonické zbrojovky (kde byl nuceně nasazen na práci). Plán předal Svatošovi a ten jej přes plk. Moravce doručil E. Benešovi v exilové vládě v Londýně.

Od r. 1944 až do osvobození byl L. Hošek členem odbojové skupiny Niva a zúčastnil se partyzánských akcí ve Strakonících. Byl členem ilegální organizace Generál Vojta. Od r. 1951 bydlel ve Čkyni. Stal se významným udržovatelem paměti na český odboj v době německé okupace. Byl předsedou ZO Českého svazu bojovníků za svobodu Vimpersko a dlouholetým kronikářem obce Čkyně.

Stanislav Kočka

Po osvobození v r. 1945 se přistěhoval do Čkyně č.p. 162 jako učitel. V době okupace byl účastníkem odboje v Plzni a za to byl vězněn 1,5 roku v koncentračním táboru Buchenwald.//14

Václav Richter

Od r. 1950 bydlel ve Čkyni. V době okupace byl člen ilegální skupiny V boj, v květnu r. 1945 se aktivně zúčastnil bojů na barikádách v Praze. Obdržel pamětní medaili k 20. výročí osvobození ČSSR (1965). Byl předsedou MNV Čkyně v letech 1955-1963.//14

Josef Mareš

Roku 1945 bydlel ve Čkyni č.p. 11 a byl elektrotechnik. Přistěhoval se ze Slovenska, kde byl za odbojovou činnost vězněn.//14

Oběti německé nadvlády, války v letech 1938 až 1945

- umučeno v koncentračních táborech a popraveno celkem 15 občanů
- vězněno v koncentračních táborech a německých věznicích celkem 13 občanů

Oběti při odboji a odporu německé nadvládě v květnu 1945

- usmrčen německým agresorem 1 občan
- těžce raněn německým agresorem 1 občan
- lehce ranění německým agresorem 2 občané
- usmrčen českým agresorem 1 občan
- zapojeno do partyzánského odboje 28 občanů, mimo obec Čkyni 4 občané

Partyzáni ze Čkyně

Po ukončení války vznikaly pochybnosti o rozsahu činnosti partyzánské skupiny „Šumava II“, což by bylo téma na samostatné pojednání. Pochybnosti neplatí o její čkyňské 11. rotě. Mimo odbojovou činnost uvedenou v této publikaci (i jinde), se uskutečnila další významná akce. Župní vedení nacistické strany se v březnu 1945 připravovalo na konec války tím, že ve Vimperku a jinde tajně budovalo organizaci werwolf. Organizace měla nahradit poraženou německou armádu soustředováním nacistů, kteří terorem mezi civilními obyvateli si udrželi území až k hranici protektorátu. Tito věděli, že válku prohráli, ale chtěli zemřít za svého vůdce Hitlera. Narazili však na čkyňské hrdiny.

Počátkem dubna 1945, v zatáčce u sudslavického lomu zastavila skupina partyzánů ze Čkyně ozbrojeného Němce na motocyklu. Ten se odmítl vzdát a došlo k dramatickému střetu. Rozhodovaly vteřiny o tom, kdo z nich bude zabit. Dle autora (Cílek, 2008) se odehrávalo takto: „Výstřely by mohly vyvolat nežádoucí pozornost, musela postačit sekýra. Tělo zatáhli do roští u cesty. Podle dokumentů, které měl mrtvý u sebe, příslušel do bavorského Deggendorfu a byl pracovníkem tamního aparátu nacistické strany. V jeho brašně našli odbojáři svazek listin, který odevzdali svému čkyňskému veliteli Stanislavu Luhanovi.“//46

Listiny Luhan předal do štábu „Šumava II“ ve Vlachově Březí“. Listiny obsahovaly podrobné informace o zřizování skladů munice a materiálu; o rozmístění a úkolech nacistických fanatiků, kteří měli zabíjet partyzány a civilní obyvatele. Kořist získaná čkyňskými partyzány přispěla k rozkrytí skupin vlkodlaků a k úspěšnému vedení partyzánské války na Vimpersku a v pohraničí.

Je domněnkou autora textu, že uvedený zabitý nacist, který jel na motorce směrem ke Čkyni, měl tento úkol: Dojet do Čkyně a navštívit na zámku velkostatkáře Bedřicha Bayera, který zastával funkci skupinového vedoucího NSDAP. Tato čkyňská buňka měla 109 členů, kteří byli i z okolních obcí (ze Čkyně 7 členů), více v //15 – str. 26-33. Je logická domněnka, že nacist z nadřízeného orgánu strany v Deggendorfu jel do Čkyně předat spisy a projednat zapojení členů zdejší buňky do teroristických akcí werwolfu.

Památník obětem trpícím v totalitním režimu let 1948 až 1989 a účastníkům odporu

Občané obce Čkyně s přílehlými osadami Dolany, Spůle, Předenice, Záhoříčko, Horosedly, Onšovice

František Maršák

Narodil se r. 1895 v Dolanech a zde bydlel (č.p. 42). Vězněn 18 měsíců (1949-1950) za pomoc při převádění osob prchajících z politických důvodů do Německa. Více v //15 – str. 74-76.//23 //24

Anna Maršáková

Narozena r. 1900 ve Volyni. Po sňatku s F. Maršákem bydlela v Dolanech č.p. 42. Vězněna 1 rok (1949) za pomoc při převádění osob prchajících do Německa. Více v //15 – str. 74-76.//23 //24

Zdeněk Vondrášek

Narozen ve Čkyni, zde a později v Dolanech bydlel. Po únoru 1948 se zapojil do odbojové skupiny, která pomáhala přejít státní hranici lidem, kterým hrozilo pronásledování a věznění nastupujícím režimem. Byl odsouzen v politicky zadaném procesu k nadnesenému trestu těžkého žaláře na doživotí. Byl vězněn 11 let (1949-1960). Více v //15 – str. 78-81.//25 //26

Vojtěch Kohout

Narozen ve Spůli, kde bydlel. Stal se knězem. Vězněn 8 let (1952-1960) z politických důvodů. Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam v r. 2018, str. 47.

Jan Němec

Bydliště Onšovice. Označen za vesnického boháče a bylo připraveno zrušení jeho usedlosti a vystěhování. Vězněn 8 měsíců (1953) z politických důvodů. Tato a následná – politicky zadaná – likvidace J. Němce vedla k tomu, že si sám zvolil předčasnou smrt r. 1958. Více v //15 – str. 93-94. Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam v r. 2018, str 46.

František Novotný

Narodil se a bydlel ve Spůli. Byl zatčen a vyšetřován za hájení práv členů elektrárenského družstva r. 1950. Jeho postoj jako poslance MNV Dolany byl hrdinský. Obviňování z odporu ke kolektivizaci zemědělství a násilné zrušení truhlářské živnosti mělo vliv na to, že F. Novotný ukončil sobě život r. 1957. Jeho smrt měla vliv na rozhodnutí o zavedení veřejné elektřiny do Spůle. Více v //15 – str. 63-65.

Sylvestr Blahovec

Narodil se a bydlel v Dolanech. Stal se předsedou elektrárenského družstva, kam vstoupili a vložili finance místní občané za účelem elektrifikace tehdejší obce Dolany. Jejich majetek a finance přebralo vznikající JZD. Proti tomu se postavil S. Blahovec a za hájení práv občanů pobyl 1 měsíc ve volyňské věznici. Více v //15 – str. 54–55.

Václav Václavík

Narozen r. 1899, bydlel ve Čkyni. Stal se obětí násilného zrušení živnosti obuvnické r. 1952 a zabavení majetku. V této souvislosti byl vězněn 4 měsíce. Více v //15 – str. 62.

František Holeček

Narozen r. 1898 a bydlel ve Čkyni. Vlastnil nemalý majetek, který mu byl po únoru 1948 násilně znárodněn a živnost zrušena. Více v //15 – str. 61, 62.

Rodina Jandova

Narodili se a bydleli v Záhoříčku-samoty v místě zvaném U Dobré Vody. Antonín Janda obýval dům s manželkou Marií, invalidním synem a třemi dcerami. Po zhoršení jeho zdravotního stavu se ujaly hospodaření na 4 ha půdy dcery. Byl veřejný zájem k odebrání pozemků do JZD. To se nakonec r. 1960 stalo po předchozím obvinění, že „hospodářství těchto osob je v desolátním stavu“. A nejen to. Soud rozhodl o předání celé rodiny do Psychiatrické léčebny v Dobřanech. K tomu došlo (6/1960) a násilím bylo pochyťáno všech pět členů rodiny, byly jim dány omamující injekce a byli odvezeni do Dobřan. Antonín Janda tam zemřel za několik dní. Marie a František Jandovi byli zbaveni svéprávnosti pro duševní chorobu. Anna a Ludmila Jandovy byly částečně zbaveny svéprávnosti. Do svého domova se již nikdy nevrátili a zemřeli v léčebně Dobřany.

Příběh o kontroverzním zrušení usedlosti, zbavení svéprávnosti a lidské identity je obsáhle popsán v monografii P. Martan: Rodina Jandova od Dobré Vody, 2007.

Karel Škopek

Narodil se r. 1914 v Horosedlech č.p. 10. Po vystudování r. 1938 byl katolickým knězem na různých místech. Roku 1954 byl zatčen a odsouzen za protistátní činnost. Na 6 let se stal politickým vězněm se vši krutostí a při těžké práci. Propuštěn byl na amnestii r. 1960. Státní souhlas ke kněžské činnosti nedostal a tak osm let pracoval v dělnických profesích. Více v //15 – str. 90-91.

Jan Preisler

Jan Preisler se narodil r. 1922 ve Staňkově, okr. Domažlice. Na kněze byl vysvěcen r. 1948. Následně se stal obětí persekuce komunistického režimu a dán na nucené práce. Jako vojenskou službou povinný nastoupil k Pomocným technickým praporům (PTP) spolu s dalšími politicky nespolehlivými osobami. V PTP vykonával těžkou fyzickou práci spojenou s ubytováním v primitivních podmínkách. Roku 1959 byl odsouzen a stal se politickým vězněm ve Valdicích.

Na místo faráře ve Čkyňi byl dosazen r. 1985. V této funkci působil 10 roků a bydlel ve čkyňské faře. Dne 17. dubna 1995 ve večerních hodinách byl P. Jan Preisler zavražděn ve čkyňské faře. Jan Preisler byl 27. 4. 1995 pohřben do kněžského hrobu na čkyňském hřbitově. Později mu byla odhalena pamětní deska na zdi kostela.

Oběti totalitního režimu 1948 – 1989

- **politických vězňů 9 občanů**
- **ostatních obětí 8 občanů**

U příležitosti 100. výročí české státnosti Zastupitelstvo obce Čkyně udělilo nejvyšší osobní vyznamenání Čestný občan obce Čkyně těmto osobnostem:

Edvard Beneš – Čestný občan obce Čkyně

Životopis bývalého prezidenta Československé republiky je znám a je uveden ve veřejných zdrojích.//41 Narodil se 28. 5. 1884 v Kožlanech.

V období 1918 až 1935

Zásluhy Dr. Edvarda Beneše na založení samostatného Československého státu r. 1918 jsou nesporné a jsou potvrzeny v zákoně, který přijal Parlament ČR v r. 2004. Na začátku 1. svět. války Beneš odešel do zahraničí, kde vedl odboj vedoucí k rozbití Rakousko-uherské monarchie. Na konci války r. 1918 sehrál rozhodující roli ve vyjednávání o vzniku státu, který bude mít hranice vzniklé za někdejšího českého království. V nové ČSR se Beneš stal ministrem financí.

V období 1935 až 1938

Prezidentem byl Beneš zvolen 18. 12. 1935. Stal se oblíbeným prezidentem – zakladatelem samostatné republiky, stejně jako T. G. Masaryk. Takto jej vnímali i obyvatelé obce Čkyně a proto byly jeho zásluhy oceněny: *Obecní zastupitelstvo města Čkyně jmenovalo na svém zasedání 7. března 1937 a ve slavnostním veřejném zasedání dne 4. dubna 1937, č. zápisu 168, pana presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka a pana prezidenta republiky Dr. Ed. Beneše svými čestnými občany za veliké zásluhy o osvobození čs. národa a republiku.*//13

Z dokumentu, který byl zaslán do Prahy se dozvídáme: *Město Čkyně zve p. prezidenta k návštěvě u příležitosti 400. výročí povýšení na město a o přijetí čestného občanství a o pojmenování nové měšťanské školy na Škola Dr. E. Beneše.* Dále se v dokumentu uvádějí fakta o předání diplomu čestného občanství T. G. Masarykovi a o doporučení deputace k au-

dienci u prezidenta Beneše. Diplom E. Benešovi byl předán na Pražském hradu během audience čkyňskými zastupiteli dne 23. 11. 1937.//40

Přišel rok 1938 a ohrožení Německem, které vyvrcholilo Mnichovskou dohodou, podle níž se naši západní spojenci rozhodli věnovat Hitlerovi část území ČSR. Prezident Beneš nevydal rozkaz zmobilizovanému vojsku k boji před vpádem německé armády. Věděl, že by nám západní spojenci nepomohli. Na funkci prezidenta abdikoval dne 5. 10. 1938.

V období 1938 až 1945

V těchto letech Beneš vedl exilovou vládu ČSR v Londýně. Zde marně usiloval o zrušení Mnichovské dohody západními spojenci. Mimo jiné dal rozkaz k atentátu na říšského protektora R. Heydricha. Jeho zabitím byl Němcům vydán jasný vzkaz, že Češi se s okupací, vražděním Židů a s plány na vyvražďování a přesídlení českého národa za Ural nesmíří a že po válce s nimi bude nemilosrdně účtováno.

V období 1945 až 1948

Edvard Beneš se vrátil do vlasti v květnu 1945, byl potvrzen ve funkci prezidenta a 19. 6. 1946 znovu zvolen hlavou státu. Výrazně ovlivňoval poválečnou obnovu státu a těšil se mimořádné veřejné úctě občanů Československé republiky. Prezidentské dekrety z doby ještě neexistujícího Parlamentu ČSR a vyrovnání se s pozůstatky německé nadvlády a národnostními otázkami – to vše bylo konáno se souhlasem téměř všech českých občanů. Dekrety obsahovaly konfiskaci majetku Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů, ale ne jejich vysídlení.

Při hodnocení úlohy prezidenta Beneše v otázce odsunu Němců r. 1946 je doložitelným faktem, že o tom rozhodly vítězné mocnosti. Velká Británie a další si uvědomovaly své selhání r. 1938 v Mnichově, kdy jsme byli obětováni Hitlerovi. Odsun a vyhnání Němců lze hodnotit pro i proti. Nemělo to být, ale zároveň to nemohlo být jinak, než se stalo. Mohlo to být ještě krutější – to s ohledem na nezměrné násilí na českém národu. Můžeme obdivovat prezidenta Beneše a vládu ČSR, že pod tlakem občanů, kteří měli zkušenost s německou agresivitou a vyvražďováním blízkých, nejednali ještě tvrději. Můžeme je obdivovat, že v poválečné euforii neměřili Němcům stejnou mincí, jako oni Čechům: Za 380 000 plánovitě umučených a vyvražděných Čechů mohli učinit stejnou odplatu a umístit do koncentračního tábora Terezín stejný počet

také nevinných Němců ke zplynování. Nedošlo ani k tomu, že by stejný počet Němců byl umístěn do pracovních táborů ve stejně krutém režimu, v jakém 6 let pracovali Češi. K tomu nedošlo, a proto dnes můžeme humanistu Beneše obdivovat za to, že zvládl poválečnou euforii a zoufalství obětí a jejich blízkých.

Prezident Beneš pod nátlakem komunistů a většiny veřejnosti v únoru 1948 jmenoval novou vládu. Benešova prohra Mnichovem a vědomí válečných zločinů vylučovala budoucí orientaci na Německo. Dalším politickým změnám se vzepřel tím, že odmítl podepsat novou československou ústavu. Dne 7. 6. 1948 Beneš abdikoval na funkci prezidenta.

Čestné občanství zrušeno

Také v obci Čkyně se prezident Beneš těšil veřejné úctě. V dokumentech z let 1945-1948, po Benešově smrti 3. 9. 1948 a v následujících letech, se v tiskovinách neobjevují informace o zpochybňování jeho zásluh na vzniku státu a poválečném uspořádání. Nebylo tomu tak ani v obci Čkyně. Vznikla domněnka, že čestné občanství Dr. E. Benešovi bylo zrušeno usnesením pléna MNV Čkyně někdy po r. 1948. Dle šetření v archívech z tohoto období se nenašel žádný dokument, který by dokladoval zrušení čestných občanství v obci Čkyně oběma pánům prezidentům.

Našel se však dokument, kterým bylo zrušeno dne 22. 12. 1939 na schůzi městského zastupitelstva Čkyně dle přípisu okresního úřadu ve Strakonících: *Na základě nařízení obsaženého v dopisu pana říšského protektora v Čechách a na Moravě ze 12. XII. 1939 č. St. S. 328/39 usnáší se obecní zastupitelstvo na zrušení čestného občanství v městě Čkyně daného svého času bývalému prezidentu československé republiky Dru. Edvardu Benešovi s okamžitou platností, jednohlasně bez debat za přítomnosti 13 členů.*//47

Nové udělení čestného občanství Dr. Edvardu Benešovi in memoriam – dle § 36 odst. 1 a § 84 odst. 2 písm. s) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích – je nápravou německých křivd na českém národu. Je napravením ztráty paměti o tom, že Dr. E. Beneš byl od r. 1937 čestným občanem obce Čkyně a je jím i nadále. Znovuudělení právě ke 100. výročí vzniku samostatné Československé republiky je významné gesto obce Čkyně, kterým si uvědomuje potřebu připomínat vlastenecké symboly a osobnosti pro udržení české identity uprostřed současné multikulturní Evropy.

Václav Chlada – Čestný občan obce Čkyně

Narodil se 6. 5. 1894 v Křeči (okr. Pelhřimov). Za 1. světové války působil v srbských legiích (více na str. 15). Od r. 1928 bydlel ve Čkyni a sloužil ve zdejší četnické stanici v hodnosti štábní strážmistr. S příchodem německé okupace byl ze služby propuštěn pro nespolehlivost jako bývalý legionář a zůstal bydlet ve Čkyni č.p. 134 v Hasičském domě.//12

Před tímto domem byl 5. května 1945 těžce raněn při odzbrojování německého vojáka – průběh události je uveden dále na str. 44. Následně byl, spolu s těžce raněným Václavem Martanem odvezen do Volyně, kde na cestě došlo k nebezpečnému střetu s kolonou ustupujících německých vojáků. Oba byli hospitalizováni v tamější nemocnici. Zde Václav Chlada 12. května 1945 zemřel.

Průběh událostí národní revoluce a občanského odporu ve Čkyni 5. května 1945 kolem 14. hodiny byl publikován v několika verzích. Až r. 2013 vyšla kniha, //15 kde je publikována správná a konečná verze. Autor čerpal ze zdroje: Protokolární výslech s těžce raněným V. Martanem sepsaným 18. 7. 1945 na četnické stanici ve Čkyni.//32 Tímto dokumentem je doloženo, že postoj V. Chlady byl hrdinským činem (aktivně šel proti ozbrojenému vojákovi).

Uvedený dostatečně věrohodný dokument udává okolnosti nejen o V. Chladovi, ale i o těžkém zranění V. Martana, o lehkém zranění Aloise Henzelína, o lehkém zranění Karla Nového. Tito čtyři čkyněští občané byli veškerými oběťmi květnové národní revoluce ve Čkyni a zdejších partyzánských skupin Šumava II. a Niva. Úřední zpráva o tom udává: *Čety partyzánské skupiny Šumava II. ve Čkyni nastoupily 5. května 1945 ve 13 hodin a ve 14 hodin byli 2 těžce a 2 lehce zranění. Čety byly činné, nebo v pohotovosti do 7. června 1945.*//33

Václav Chlada byl pochován na hřbitově ve Čkyni při pohřbu za účasti velitelů amerických vojsk. Po roce (9. 5. 1946) jemu byla na hasičském domě odhalena pamětní deska. Mezi další pocty patřilo jmenování Čestným občanem Města Čkyně a nazvání ulice jeho jménem.//34 Posmrtně mu byl udělen čestný Odznak Československého partyzána a přiznán statut válečného poškozenec ve smyslu zák. 255/46 Sb.//12. Více v //15 – str. 18-21.

O tehdejší jmenování V. Chlady čestným občanem se zachovaly zmínky v //34, //19. Řádný doklad MNV Čkyně, tj. usnesení rady a pléna o jmenování čestným občanem není znám. Proto se nyní (k 28. říjnu 2018) Václavu Chladovi uděluje čestné občanství in memoriam dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 36 odst. 1 a § 84 odst. 2 písm. s). Udělení je veřejným uznáním občana, který položil život za zájmy českého národa a obce Čkyně.

U příležitosti 100. výročí české státnosti Zastupitelstvo obce Čkyně udělilo ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam* těmto občanům:

Václav Novák – Významná osobnost obce Čkyně

Narodil se r. 1885. V době 1. světové války působil ve francouzských legiích. Koncem dvacátých let se přistěhoval do Čkyně č.p. 102 a stal se zdejším poštmistrem. S jeho příchodem se urychlila letitá veřejná diskuse o výstavbě památníku padlým v 1. světové válce. Podle jeho návrhu byl vytvořen stavební projekt památníku a odhalen r. 1933 na náměstí ve Čkyni. Uvnitř stavby byly umístěny výzbrojní, výstrojní a listinné památky z války v majetku V. Nováka. Již před tím byl představitelem čkyněské jednoty Československé obce legionářské (v r. 1937 měla 36 členů), která sdružovala bývalé legionáře ze širokého okolí (nikoliv jen z obce Čkyně).

Působil jako jednatel místní tělocvičné jednoty Sokol a z jeho iniciativy bylo vybudováno letní cvičiště. V obci V. Novák provozoval biograf a ten mu byl zabaven gestapem r. 1939 a dluh na něm ve výši 23 000 Kč ponechán jemu k zaplacení. Jako legionář, který osobním nasazením na bojištích „zasloužil se o stát“, dočkal se hrubého zklamání a ničení symbolů českého národa. Jeho dílo – památník – bylo Němci poplíváno a ocesáno zvenku i zevnitř. Jako zastupitel obce byl r. 1939 donucen potupně podepsat odejmutí čestného občanství svého milovaného prezidenta Beneše. Byl postižen německou persekucí a účastnil se v domácím odboji. Byl člen partyzánské skupiny Šumava II ve Čkyni v květnu 1945.

Předsedou MNV Čkyně se V. Novák stal od května 1945 do června 1946. V této době obnovil kino i místní rozhlas ve Čkyni tím, že získal

**Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, § 36 odst. 2 a § 84 odst. 2 písm. s)*

dva generátory na střídavý proud darem od velitele americké armády. Sehrál důležitou roli v zajištění majetku po Němcích, zrádcích a kolaborantech. Za něho MNV ve Čkyni vydával občanům podstatné doporučení k získání „Osvědčení o státní a národní spolehlivosti“. Za něho se rozdělovalo 80 ha zemědělské půdy malým zemědělcům z majetku velkostatkáře Bayera. Byla to doba nedostatku základních potravin a MNV mělo povinnost zajistit nezbytné zásobování potravinami, zejména dětí.

I z dalšího období zůstaly po V. Novákovi trvalé stopy, měl největší zásluhu na založení parku na náměstí ve Čkyni r. 1960. O jeho pěstování a o památník se svědomitě staral až do své smrti r. 1962. //1 //14

Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam Václavu Novákovi je veřejným uznáním občana, který svou účastí na bojích 1. světové války v zahraničních legiích přispěl ke vzniku Československé republiky r. 1918. Stal se výrazným budovatelem nové republiky v obci a vlastencem. Svými aktivitami výrazně přispěl k posilování české identity a kultury.

Oceněním jsou naplněna jeho slova z r. 1937: *Oddanost lidí, prošlých již ohněm světové války, bude oceněna až příštími generacemi, byla to veliká láska k porobené vlasti a svému národu. Z těchto obětí rostla naše svoboda.*

Vavrýn Václav – Významná osobnost obce Čkyně

Narodil se v Netolicích 8. 11. 1864. Po maturitě na učitelském ústavu v Soběslavi působil krátce ve Velešíně a v Bohumilicích. Potom bydlel ve Čkyni, kde žil s manželkou Marií roz. Králíčkovou. Spolu vychovali tři neteře, ale vlastní děti neměli. Byl obdarován moudrostí a dlouhověkostí. Zemřel v 94 letech 19. 1. 1959 ve Čkyni.

Václav Vavrýn se od r. 1906 stal řídicím učitelem (tj. ředitelem) obecné školy ve Čkyni. Jeho zdejší 37 letá působnost je provázena činorodou veřejnou prací. Stal se panem řídicím v pravém smyslu naplňováním učitelského poslání. Byl iniciativní v politickém, hospodářském, spolkovém i kulturním životě a k tomu zastával mnohé funkce: Byl předseda učitelské jednoty pro Vimpersko. Byl komisařem živnostenského obchodního společenstva; založil v r. 1901 ve Čkyni živnostenskou školu pokračovací,

v níž se teoreticky prohlubovalo vzdělání řemeslného dorostu po 30 let pod jeho vedením.

Založil spolu s tehdejšíím děkanem P. Františkem Pfeiferem a několika dalšími občany v r. 1897 Reiffeisenovu záložnu, později Kampeličku, kterou vedl. Za tuto záslužnou činnost mu v r. 1937 byla udělena Čestná medaile Dr. Kampelíka za 40letou práci na hospodářském povznesení Čkyňska. Byl členem obecního zastupitelstva, předsedou místní osvětové komise, předsedu knihovní rady a dlouholetý

knihovník obecní knihovny (1949-1959); členem a sponzorem sboru dobrovolných hasičů, později starostu sboru a jednatelem Hasičské župy.

Václav Vavrýn patřil mezi zakladatele a budovatele samostatné Československé republiky v obci Čkyně. To on již 24. listopadu 1918 spoluzakládal vlastenecký a tělocvičný spolek Sokol ve Čkyni a za několik měsíců se stal jejím starostou (do r. 1939) a zřejmě až do r. 1941, kdy Němci činnost Sokola zakázali. Sokolské jednotě manželé Vavrýnovi věnovali prapor a vlajku a založili vlastní fond na postavení sokolovny ve Čkyni. Byl zakladatel a dlouholetý předseda pobočky Národní jednoty pošumavské ve Čkyni, předseda místního odboru Ústřední Matice školské a předseda okresního osvětového sboru. Jméno Václav Vavrýn je vytesáno do kamene na rozhledně na Javorníku mezi dárci, kteří přispěli na její výstavbu. Postavení tamní rozhledny v třicátých letech se stalo významným českým symbolem uprostřed krajiny s německým osídlením.

Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam Václavu Vavrýnovi je veřejným uznáním občana, který svými aktivitami v obci i v regionu výrazně přispěl k posilování české identity a kultury. Byl významným vlastencem v době budování 1. Československé republiky. Více v //13 – str. 27-29.//38

Václav Martan – Významná osobnost obce Čkyně

Narodil se 26. 6. 1922 v Dolanech č.p. 16 a prošel obecnou školou ve Čkyni a měšťanskou školou ve Vimperku. V letech války a Protektorátu Čechy a Morava studoval průmyslovou školu ve Volyni a jako truhlář pracoval v Praze. Koncem války se vrátil domů. Bylo 5. května 1945 ráno a lidé v Dolanech se z rozhlasových přijímačů dozvěděli o osvobození Prahy. Také Václav Martan se vydal do Čkyně s nadšením, že tam jistě také začala revoluce. Byl zasažen střelou německého vojáka. Protokolární výslech s přímým svědkem V. Martanem sepsaný 18. 7. 1945 na četnické stanici ve Čkyni je dokladem o průběhu události:

V revoluční den 5. května 1945 kolem 14. hod. stál jsem před hasičským domem ve Čkyni. Odtud jsem viděl, že po silnici směrem od Strakonice přicházejí k domu tři němečtí vojáci, z nichž jeden byl vyzbrojen automatickou pistolí. Ostatní dva měli pouze pistole. Po příchodu k domu žádali na hloučku tam stojících lidí, aby jim byly vráceny odejmuté zbraně. Víím, že jim jedna automatická pistole byla vydána hned, kdežto druhá za chvíli. Po vydání zbraní přiběhl z protější ulice štábní strážmistr Chlada a snažil se jednemu vojákovu automatickou pistolí z rukou vytrhnout. Při tom onen voják couvl asi o jeden krok a počal střílet. Václav Chlada byl zasažen klesl nato hned k zemi.

Já jsem v tom kritickém okamžiku stál obrácen obličejem k místu střelby, neboť děj jsem pozoroval. Viděl jsem ještě, jak šstrážm. Chlada padal, pak ztratil o věc zájem, neboť sám jsem pocítil prudký náraz do prsou. To se stalo krátce, nebo těsně po Chladově pádu. Dostal-li jsem odraz od střelby na Chladu, nebo jinak, nemohu již udati.

Po mém zranění slyšel jsem ještě několik ran, a proto jsem se šel schovat za roh hasičského domu. Němečtí vojáci pak od hasičského domu utekli ke své jednotce, stojící na ohbí silnice asi 150 až 200 kroků ve směru

ke Strakonícům. Asi za pět minut pak projížděli s několika obrněnými auty skrze Čkyni na Vimperk.

V té době jsem byl již u krejčího Rohlíka, který mě ošetřil. K tomu podotýkám, že jest takřka vyloučeno, abych byl býval zraněn někým jiným, anebo z jiného místa než Chlada, poněvadž mé zranění následovalo těsně po zranění Chladově, resp. bylo s jeho zraněním v těsné souvislosti.//35

Při přestřelce byli lehce zraněni Alois Henzelín a Karel Nový, oba ze Čkyně, kteří stáli v blízkosti zraněného Chlady. Tito byli poraněni patrně úlomky kamenů anebo střepinami odražených střel.//32

Ranění byli ošetřeni v ordinaci místní lékařky. Asi za hodinu přijel „revoluční autobus“ s československým praporem a odvezl oba těžce raněné do nemocnice ve Volyni. Cesta autobusem byla nebezpečná – scházelo málo a mohlo to být jinak. Ve Volyni před radnicí stála kolona prchajících německých tanků a vojáků schopných všeho. Ranění zůstali hospitalizováni ve zdejší nemocnici. Rentgen ukázal, že zásah do krku Martana není smrtelný, operace k vyjmutí kulky byla vyloučená, proto po týdnu opustil nemocnici, avšak s kulkou navždy v těle. Byl úředně uznán a přiznán mu statut válečného poškozence ve smyslu zák. 255/46 Sb.//37 Více v //15 – str. 18-21, //36.

Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam Václavu Martanovi je veřejným uznáním občana, který se zúčastnil domácího odboje a riskoval život za zájmy obce a vlasti a v jeho důsledku utrpěl těžké poranění a zdravotní následky. Kulka ze střely německého agresora zůstala v krku V. Martana do jeho smrti r. 1993.

Jan Němec – Významná osobnost obce Čkyně

Narodil se 21. 6. 1914. Přiznal se do Onšovic č.p. 32 v roce 1936 a stal se zemědělcem o výměře 28 ha. Tehdejší úpadkové hospodářství svou prací změnil na prosperující. Do JZD nevstoupil a veřejné dodávkové povinnosti plnil. Rozhodnutím ONV byl označen za vesnického boháče. Zrušení jeho usedlosti a vystěhování bylo již v obci projednáno a připraveno. Posledním krokem k tomu, aby prokurátor vydal příslušné usnesení, byl souhlasný podpis někoho za MNV Onšovice. Nikdo takový se však nenašel.

Pro svůj majetek a opoziční postoj v obci se dalo očekávat, že se na něho něco najde. Bylo podáno trestní oznámení a byl odsouzen Lidovým soudem ve Vimperku (2/1953) za to, že rok před tím: *V debatě politického rázu v hostinské místnosti se hanlivě vyjadřoval o příslušnících komunistické strany a opětovně prohlašoval vůči občanovi, že je bolševik, aby mu podal nějakého komunistu, že si to s ním vyrovná a že s tímto režimem nemůže souhlasit.*

Za tyto činy soud J. Němcovi vyměřil 4 měsíce odnětí svobody a 35 000 korun k zaplacení. Takové finance neměl, a proto přijal náhradní trest v podobě dalších 4 měsíců vězení. Ty si odpykal do 4. května 1953, kdy byla vyhlášena amnestie prezidenta republiky. Nebýt doma ještě další čtyři měsíce, znamenalo by nemožnost obhospodařovat usedlost. V žádosti o milost J. Němec uvádí: *Jsem otcem dvou dětí ve stáří 11 a 15 roků, dále se starám o dvě matky, které jsou více než 60 roků staré a nemocné a nedostávají žádných důchodů. Manželka není zcela zdráva.*//39

Jan Němec milost nedostal a z vězení se vrátil domů až za 8 měsíců (8/1953) na upadající hospodářství, kde po dobu hlavních zemědělských prací scházel chlap. V době jeho nepřítomnosti byl jemu zvýšen předpis počtu skotu na obdělávanou plochu tak, aby se zvýšily dodávky produk-

tů. Vlastnil také dva koně. Část úrody zničilo krupobití, ale k uznání škod a snížení dodávek nedošlo.

Pobyt ve vězení a následná politická likvidace J. Němce vedla k nesplnění předepsaných dodávek a obviňování z porušování zákona a brzdění socializace vesnice. Jeho usedlost byla také zatížena dluhy. K zabezpečení zemědělské výroby mu bránil nejen jeho zhoršující se zdravotní stav, ale i degradace jeho společenského postavení. Ztratil sílu a vůli k životu. Z poválečného schopného zemědělského podnikatele se stává troska zlomená bolševizací Onšovic.

Orgány KSČ na místní i okresní úrovni jsou spokojené, neboť místo vystěhování kulaka dosáhly rozpadu jeho osobnosti za živa. Není divu, že si J. Němec pomáhá konzumací alkoholu a zvolí předčasnou smrt. Zemřel mlád (1958) ve věku 44 let.

Udělení ocenění Významná osobnost obce Čkyně in memoriam Janu Němcovi je veřejným projevem soustrasti s touto lidskou tragédií a trvalou připomínkou násilí při kolektivizaci zemědělství v naší obci.

Vojtěch Kohout – Významná osobnost obce Čkyně

Vojtěch Kohout se narodil 1. dubna 1911 ve Spůli č.p. 9 v početné rodině mlynáře a zemědělce. Vystudoval arcibiskupské gymnázium v Praze a bohoslovecký seminář v Českých Budějovicích a r. 1937 byl vysvěcen na římsko-katolického kněze. Krátce byl kaplanem ve Vacově, později administrátorem ve Strážově, Čachrově, od r. 1938 v Bezděkově a v Týnci u Klatov s bydlištěm na tamní faře.

V rámci farností se setkával s mnohými vlivnými lidmi, kteří byli později označováni za příslušníky buržoazie a reakcionáře, což bylo Kohoutovi přičteno v pozdějším odsouzení. Byli jimi: Vilma Vrbová-Kotrbová, velkostatkář-

ka v Klenové a majitelka zámku; továrník Pavlík, syn bývalého ředitele Škodových závodů nebo hrabě Jindřich Kolovrat.

Později se Kohout stal oblíbeným farářem také v Janovicích n. Úhlovou. Přišel tam po faráři Vorlovi, který když zemřel, tak se nechal spálit a tím způsobil veřejný skandál. Na faře v Týnci často pobýval ThDr. Josef Kubalík, rodák z tamní farnosti. Byl významnou osobností, studoval v Paříži na Sorboně i v Oxfordu v Anglii a stal se profesorem teologie na pražské teologické fakultě.

Fara v Týnci se již od r. 1945 stala místem setkávání 50-ti členného oddílu Junáka s výchovou v duchu náboženském. Do mládežnické organizace Junák byl církví jmenován kněz Kohout do funkce duchovního rádce v klatovském okrsku. V této funkci pravidelně objížděl všechny oddíly mající přes 700 členů. Výchova dětí zde byla vedena ve stylu západních skautů a tedy opačně, než po komunisticku. V Junáku Kohoutovi v duchovní práci pomáhali katovští občané Antonín Celerýn, Josef Anderle, Vladimír Bláha a Jaroslav Kárl.

Po únoru 1948

V důsledku událostí byl Kohout zbaven funkce duchovního rádce Junáka. Zrušení katolických spolků a časopisů a dalšího omezování jej přivedlo k nelegální a protistátní činnosti. V červnu 1948 nadále prováděl bohoslužby v letních táborech Junáka, které byly povoleny jako borůvková brigáda. Kohout sám neorganizoval, ale věděl o tom, že v rámci tohoto tábora u Nového Brunstu pod Pancířem vedoucí Junáka převádí osoby do Bavorska a provádí další ilegální aktivity. V tom jim pomáhal také farář ze Železné Rudy, který unikl svému zatčení tím, že v říjnu 1948 utekl za hranice. Kohout věděl, že Anderle přešel hranice a v Řezně předal tamní špionážní službě jména spolupracovníků a tedy i jeho jméno. Američané dali ilegální organizaci krycí jméno „Labe“ a pověřili její členy opatrováním špionážních zpráv rázu vojenského, politického a hospodářského.

V červnu 1949 byl katolickou církví vydán pastýřský list. Kněz Kohout jej při bohoslužbě přečetl a rozšířil s dalšími protistátními tiskovinami. V červenci 1948 byla na dveře kostela v Týnci a jinde vyvěšena další část pastýřského listu, která vyjadřovala výzvu vedení církve k nepodporování voleb. List uváděl, že „kněz, který bude kandidovat za některou poli-

tickou stranu, tak bude suspendován“. Toto se týkalo také oblíbeného poslance Parlamentu a českobudějovického kněze Josefa Plojhara. Tím tato vývěska vzbudila rozhořčení mezi věřícími, kteří byli zároveň stoupenci nového lidově-demokratického zřízení. Kolektivizaci zemědělství Kohout odmítal a výsledkem jeho veřejného působení bylo, že ve v Týnci nezaložilo JZD.

Zatčení v říjnu 1948

Pronásledování církví a kněží komunistickou mocí bylo stále intenzivnější. Přímo orgány StB Praha došlo 14. 10. 1948 k zatčení faráře Kohouta. S ním byl zatčen také Antonín Javůrek, který k němu na faru v Týnci přivedl dva studenty. Kohout jim na mapě ukázal cestu kudy se dostanou na hranice, toto a podezření z předávání špionážních zpráv za hranice bylo důvodem k jeho zatčení.

Pět měsíců ve vazební věznici bylo krutých. Tam se seznámil s některými osobnostmi české politické scény, kteří se tam dostali bezdůvodně, jenom aby je mohli odstranit. Na Pankráci byl zavřen v kopce s generálem Pelichem, dále se poznal s generály Janouškem a Mrázkem. Setkával se s generálem Pikem, který se mu svěřil, že bude odstraněn jenom proto, že kdysi z Moskvy referoval Benešovi o všem, co se tam dělo a že z něho nár. socialisté chtěli udělat ministra obrany. Pika byl popraven v Plzni na Borech, kam se Kohout také dostal a říkal, že tam s ním seděla největší část českosl. inteligence.

Z věznice se Kohout dostává ve 3/1949 v důsledku amnestie prezidenta republiky. Tím unikl odsouzení ve skupině „Špačková E. a spol.“ V této odbojové skupině byli dále odsouzení J. Čítek a M. Hrbek vězením na 1 až 2 roky za předávání zpráv britské informační službě, za pomoc k ilegálním přechodům stát. hranice a za držení zbraní. Byla to ještě doba poměrně nízkých sazeb trestů. S nimi vyšetřovaný V. Kohout odsouzen nebyl, což se později ukázalo jako „smůla“, protože by tehdy zřejmě dostal 1 rok vězení a ne 12 roků, jak se stalo později.//43

Druhé zatčení v říjnu 1952

Po delším sledování a výpovědích lidí byl farář Kohout zatčen a domů na faru se již nikdy nevrátil. Při domovní prohlídce mu byl zabaven

osobní majetek, který později propadl státu: dvě lovecké pušky s náboji měl legálně jako aktivní myslivec, motocykl ČZ 175, cyklostyl, psací stroj a další věci.

V trestním oznámení byl Kohout označen za hlavního pachatele činů v protistátní skupině s dalšími obviněnými: Jaroslav Karl (nedostudovaný kněz) a jeho sestra Věra Janotová. Jsou označeni za členy bandy vedoucích funkcionářů buržoazního Junáka na Klatovsku, kteří byli r. 1949 odsouzeni Státním soudem v Praze. V něm odsouzení V. Bláha (18 roků vězení), K. Forst a S. Chodounský (každý 25 roků vězení) se nyní stali svědky pro obžalobu skupiny „Kohout – Karl – Janotová“.

Oproti předchozímu z r. 1948, je toto trestní oznámení psáno již dokonale komunistickou hantýrkou, například: „Katoličtí kněží ve své nenávisti vůči novému spravedlivějšímu společenskému řádu staví se proti zájmu věřících na stranu válečných paličů. Kněz Kohout tím toužil po válečném krveprolití. Pocházel z rodiny vesnického boháče a ve své nenávisti vešel ve styk s americkou špiónážní službou.“ První výpověď s obviněným Kohoutem obsahuje 22 otázek od StB a odpovědi, přičemž pod každou stranou je uvedeno „četl a jako správné podepsal V. Kohout.“ V odpovědích lze poznat mnohé formulace, které by Kohout bez násilí vyšetřovatele jistě nevypravil. Na konci výpovědi je zlomen, doznává svou vinu a slibuje, že po odpykání trestu, který jistě bude spravedlivý se plně zapojí do budování našeho státu.

Ve vyšetřování byla snaha přičíst Kohoutovi, že je ve styku s bývalým kpt. Čs. armády Němcem z Velhartic. Němcova příbuzná B. Hrabíková byla v té souvislosti zatčena a aby snad nemusela vypovídat, tak se ve vězení oběsila.

Výpovědi agentů StB

Státní bezpečnost měla dokonale zmapované prostředí lidí s nimiž se farář Kohout stýkal. Akce měla krycí název „Lipova pila“. Agenty měli v každé vsi a tak se dozvídáme, že kazatel z Prahy Kubalík jezdí ke kulakovi Miroslavu Jandovi do Vacova a to souvisí s kulakem A. Jandou z Týnce, mající přátelský vztah s knězem Kohoutem. Vyšetřovací spisy obsahují velké množství agenturních zpráv z nichž je patrné, že agenti se pohybovali blízko obviněných a souzených. Za A. Celerýnem chodil agent přímo do jeho rodiny na přátelské návštěvy.

Ve vyšetřovacích spisech se opakují zprávy agenta s krycím jménem „Rájek“ a je zřejmé, že byl jedním z dospělých v Junáku a účasten na letním táboru v Brunstu jako kuchař. Tento agent StB již v 5/1952 podal podrobné zprávy vedoucí k odкрыtí celé skupiny. Přitom sám v době pobytu v letním táboře uvažoval přejít přes hranice, ale potom otočil. Sám tento agent se dostal do rozporu se svědomím a zabýval se myšlenkou na sebevraždu a byl hospitalizován v psychiatrické klinice.

Neprozdil nikoho

Metody, které vyšetřovatelé používali, samozřejmě nejsou ve spisech. Jeden z nich vyhrožuje, že když neřekne, tak to z něj dostanou jinak: „Na každé klinice je policejní oddělení a stačí injekce s novokalcem a člověk vyžvaní všechno.“

Ze spisů je zřejmé, že vyšetřovaný Kohout, ani po násilí na něm, nedsdělil žádné skutečnosti o konkrétních lidech. Stále opakoval, že nechce nikoho připravit do neštěstí, aby kvůli němu byl někdo stíhán. Když už musel, tak jmenoval některé členy KSČ a ať si z nich vyberou. Zápisy obsahují další úsměvné pasáže, jak vyšetřovatelům vypravuje anekdoty a nebo: „Jsem pevně přesvědčen, že příští rok dojde k převratu a že Američané osvobodí ČSR; že Američané mají všude své agenty a to i zde v StB, kde nevěříte jeden druhému.“ Ponižovaný Kohout intelektuálně převyšoval vyšetřovatele a ze spisů je zjevné, že s nimi vedl složité filozofické a politické polemiky. Vyšetřovatelé Kohoutovi radili ať to na druhé řekne, hlavně proto, aby získal vnitřní klid. Neprozradil nikoho a po výhrůžkách temnice odpovídá: „Počítám s tím již dnes večer.“

Doznávám, ale ještě vidím světlo v dáli

Jsem připraven, že musím ještě hodně trpět, ale věčně to trvat nebude. Tato slova opakoval vyšetřovatelům a ti byli po pěti měsících vyšetřování a kladení stále stejných otázek vyčerpání a bez jasného doznaného činu a svědeckých výpovědí na spolupracovníky. Odpovědi se opakovaně shodovali. Orgány dozoru KSČ zuřily a chtěly mít konečně jasné podklady pro prokurátora a soudní proces, který by demonstroval likvidaci kněžů, nečinících v souladu s idejemi nového společenského řádu.

Vyšetřovatelé při výsleších hrozili provazem, tedy jestli to neřekne, tak

mu zařídí trest smrti. Nebo jindy sdělovali, že může očekávat 18 let vězení. Není známo po jakém násilí vyčerpaný Kohout řekl: „Částečně cítím vinu trestného činu, lituji a chci jej napravit spořádaným životem.“

Jménem republiky

Krajský soud v Plzni v hlavním líčení 29. 10. 1953 uznal vinnými Vojtěcha Kohouta, Marii Járovou a Věru Janotovou. Kohoutova vina byla v tom, že přislíbil podání špionážních zpráv Anderlemu a Bláhovi o nichž věděl, že pracují pro CIC; že předával špionážní zprávy a tím vyzradil státní tajemství. Tím spáchal trestný čin vyzvědačství a byl odsouzen na 12 let vězení. Zároveň ztratil čestná občanská práva na 10 let a veškeré jeho jmění propadlo státu. Bylo mu dále přičteno k vině: pomoc dvěma studentům k útěku přes hranice v létě 1948, při provádění mši na letním táboře věděl o protistátních aktivitách vedoucích Junáka; předal špionážní zprávu o 2 příslušnících SNB a podrobnou zprávu o výrobě v jednom podniku; setkání s B. Hrabíkovou, jejíž bratr bývalý kpt. Němec utekl přes hranice a je ve spojení s agentem CIC. Bylo mu připočteno, že v 3/1949 byl propuštěn na svobodu na amnestii prezidenta republiky a této milosti si nevážil a pokračoval v trestné činnosti. V kostele přečetl a rozšiřoval pastýřský list.

Opodstatnění rozsudku je sepsáno dokonalým komunistickým stylem, který se stal klasikou v rozsudcích jiných politických procesů: „Třídni nepřátelé se snaží znovu nastolit kapitalistický řád. Všichni tři příslušníci buržoazní třídy nenávidí náš nový spravedlivý řád. Mezi tyto zrádce se zařadil farář Kohout, který nevedl mládež tak, jak káže církev, naopak zúmyslně v Junáku šel proti lidu.“

Marie Járová byla odsouzena za velezradu a vyzvědačství na 20 let vězení. Také ona se spolčila k pokusu o rozvrácení lid. dem. státního zřízení. Byla profesorkou historie a studentům zprostředkovala útěk na západ. Svou trestnou činnost dožala.

Věra Janotová byla odsouzená za pomoc k pokusu opuštění republiky a za pomoc ke sdružování proti státu na 4 roky vězení. Svou činnost před StB i soudem dožala stejně jako ostatní odsouzení. Bylo to známkou vedení vyšetřování s takovou dávkou násilí a týrání, až toho bylo vyšetřovateli dosaženo.

Odsouzený Kohout se proti rozsudku odvolal k Nejvyššímu soudu a ten rozhodl (2/1954), že není důvod pro snížení trestu. Navíc má nahradit náklady na odvolání. Tímto rozhodnutím se realizovalo politické zadání KSČ Nejvyššímu soudu v tom, že církevním představitelům se tresty nezmírňují. Naopak tímto rozsudkem se zmírnil trest V. Janotové na 2,5 roku vězení.

Vězněm bez milosti

Vězeň Kohout prožil roky ve věznici Plzeň a Valdice u Jičína. Následovala věznice Rtyně v Podkrkonoší, kde 2 roky vykonával těžkou práci v uhelných dolech. S poškozeným zdravím skončil v nemocnici a další roky protrpěl opět ve Valdicích, kde pracoval v dílně při draní peří a jiných lehčích pracích.

Zoufalá matka Kateřina Kohoutová podala žádost o prominutí trestu cestou milosti prezidenta republiky. Krajský soud žádost zamítl v 7/1955. Další žádost o milost podal bratr vězněného Josef Kohout s odůvodněním, že odsouzený ve věznici poctivě pracuje a je ve špatném zdravotním stavu. Pozitivní doporučení dal MNV v Týnci a ONV v Klatovech. Snížení trestu však nedoporučila správa věznice a její náčelník k tomu napsal: „Odsouzený pracuje a plní pracovní normu. Výkon trestu u něho neplní převýchovný účel. Jest o něm známo, že zůstává fanatickým přívržencem Vatikánu.“ Další nadějí byla amnestie prezidenta republiky z 1/1957. Ta byla přezkoumána, ale údajně se na něho nevztahovala. Na svobodu se Vojtěch Kohout dostává po 8 letech vězení na amnestii prezidenta Novotného 11. 5. 1960.

Návrat do Spůle

Po návratu na svobodu bydlel V. Kohout v rodném domě ve Spůli. Nesměl trvale vykonávat činnost kněze, proto dva roky pracoval jako dělník na pile ve Vimperku, kde později bydlel. Další uplatnění našel v Ústavu sociální péče v Hrabicích, kde se staral o chovance a byl ústavním kaplanem. Až v roce 1971 dostal státní souhlas pro vykonávání církevní služby a stal se výpomocným duchovním ve Vimperku. V březnu 1977 se stal administrátorem farního úřadu Stachy s bytem na faře v Nových Hutích. Tam po čtyřech měsících zemřel v důsledku zhoubné plicní choroby,

k níž přispěla vězeňská práce v uhelných dolech. Kněz Vojtěch Kohout je pochován na hřbitově v Bohumilicích.

Mučednický příběh politického vězně a kněze Kohouta je dokumentem a obrazem o temné části naší historie. Jeho duševní a tělesné utrpení při vyšetřování, odsouzení a věznění bylo obrovské. O tom vypovídá obsáhlá archivní dokumentace na 1200 stránkách spisů. //43 //44 V této publikaci je příběh uváděn obsáhleji pro ukázkou, že obdobnými nadnesenými a nespravedlivými tresty vězení prošlo i několik dalších občanů z naší obce.

Udělení ocenění „Významná osobnost obce Čkyně“ in memoriam pro Vojtěcha Kohouta je morálním oceněním našeho občana, který se účastnil odporu totalitnímu komunistickému režimu a stal se jeho obětí. Choval se příkladně hrdinně a zemřel v důsledku dlouholeté vězeňské práce.

Zdroje informací a dokumenty

Použité zkratky: NA – Národní archiv, SOA – Státní oblastní archiv, SOKA – Státní okresní archiv, ABS – Archiv bezpečnostních složek, F. archivní fond.

//1 Havel Petr, Hofman Pavel, Krejčová Jana, Českoslovenští legionáři – rodáci a občané okresu Prachatice, 2000.

//2 SOKA Prachatice, F. Arch.obce Čkyně, Pamětní kniha obce I., 1924-1939.

//3 Čkyně 1537-1987, sborník, 1987.

//4 Škopek Jan, Nahlédnutí do minulosti vesnice Horosedly, 2007.

//5 Fencel Pavel, Voříšková Markéta, Oběti 1. světové války z okresu Prachatice a jejich pomníky, 2018, Prachatické muzeum.

//6 Hule Václav, Čkyně, 2007, ústně, z rodiny zemřelého.

//7 Jiříčka Josef, Spůle, 2018.

//8 SOKA Prachatice, F. Archiv obce Čkyně, kart. č. 3, inv. č. 70.

//9 SOKA Prachatice, F. Archiv obce Dolany, kart. č. 1, inv. č. 36.

//10 SOKA Prachatice, F. Archiv obce Dolany, kniha č. 9, ev. č. 9.

//11 SOKA Prachatice, F. Archiv obce Dolany, kart. č. 1.

//12 Hošek Ladislav, časopis Národní osvobození č. 5/2003.

//13 Město Čkyně 1537-1937, sborník, 1937.

//14 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 20, sig. III./8 – přihlášky k soupisu nepřátelského majetku.

- //15 Martan Petr, Paměť Čkyňska 1938-1968, 2013.
- //16 Frimmel Adolf a Jaroslav, 2013, písemně.
- //17 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 20, sign. II/8.
- //18 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 13, sign. 114 II/8/b.
- //19 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 10 a 11.
- //20 Podlešák Jan, Synagoga ve Čkyni, 2006.
- //21 SOKA Prachatice, Pamětní kniha obce Dolany 1923-1945
- //22 ABS, soudní spisy.
- //23 NA ČR Praha, F. Ministerstvo spravedlnosti, Státní prokuratura, sp. zn. Pst 844/49, nezpracováno.
- //24 NA ČR Praha, F. Státní soud v Praze, sp. zn. Orl 464/49, nezpracováno.
- //25 NA ČR Praha, F. Ministerstvo spravedlnosti, Státní prokuratura, sp. sz. Pst/I 884/49, nezpracováno.
- //26 NA Praha, F. Ministerstvo spravedlnosti, Státní prokuratura, Státní soud v Praze, sp. zn. Or I 804/49.
- //27 Legionářský poslužný spis, osobní karta legionáře.
- //28 NA Praha, F. Německé soudy, kart. 220, sig. 220/28.
- //29 NA Praha, F. Okupační vězeňské spisy-Pankrác, kart. 68.
- //30 NA Praha, F. Okupační vězeňské spisy, Kartotéka osob čs. stát. příslušnosti vězněných v různých koncentračních táborech.
- //31 Kohout Vojtěch, 2012, Vimperk, Písemě.
- //32 SOA Třeboň, F. Mimořádný lidový soud Písek, kart. č. 31, sp. zn. 298/46.
- //33 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 20 – sig. III/8, kart. č. 13 – sig. 114 II/8/b.
- //34 SOKA Prachatice, F. MNV Čkyně, kart. č. 15, sig. I/11.
- //35 SOA Třeboň, F. Mimořádný lidový soud Písek, kart. č. 31, sp. zn. 298/46.
- //36 SOA Třeboň, F. Archiv obce Dolany, Pamětní kniha obce, 1923-1945.
- //37 Martan Karel, 2005, rodák z Dolan č.p. 16, pamětník události.
- //38 Klimová Vlasta, 2018, Čkyně, písemě.
- //39 SOKA Prachatice, F. MNV Onšovice, kart. č. 3.
- //40 Archiv kanc. prezidenta republiky, F. KPR, sp. sign. D11333/37, kopie uložená u autora.
- //41 https://cs.wikipedia.org/wiki/Edvard_Bene%C5%A1.
- //42 Seznam osobních dat četnické stanice Čkyně, uloženo u autora.
- //43 ABS Praha, vyšetřovací spisy V-1319 PL a V-5562 MV.
- //44 NA Praha, F. Vězeňská služba, osobní spis V. Kohout, nezpracováno.
- //45 Prášek Jiří, 2007, Prácheňské muzeum Písek, Rádio Praha.
- //46 Cílek Roman: Čas vítězů, čas poražených, 2008
- //47 SOKA Prachatice, F. Archiv obce Čkyně, Pamětní kniha obce I., 1924-1939, kniha protokolů str. 98/1939.

Použité zkratky

MNV: Místní národní výbor, **ONV:** Okresní národní výbor, **NSDAP:** nacistická strana, **KSČ:** Komunistická strana Československa, **JZD:** Jednotné zemědělské družstvo, **SNB:** Sbor národní bezpečnosti.

Recenzenti

Josef Lávička

Ing. Petr Kučera

Ing. Vojtěch Plesník

Ing. Josef Jiříčka, k části padlí a zemřelí ve Spůli

Ing. Vojtěch Kohout, Vimperk, k části V. Kohout

Poděkování autora

patří výše uvedeným recenzentům za připomínky k dílu. Autor děkuje za spolupráci a pomoc těmto: Mgr. Pavel Fencel a Mgr. Markéta Voříšková, Petra Cortijo Aragonés-Cudráková za překlad dokumentu k části M. Knotek, Blanka Vondrášková, Ing. Vlasta Klimová, Lucie Růžičková, Eva Risová, PhDr. Alena Šimánková, Miloslava Buriánková, Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.; Bohumil Kubálek, František Jeřábek.

Autoři a majitelé fotografií

obálka str. 1: Nástěnná malba v interiéru Památníku padlým ve Čkyni – restaurováno Lucií Růžičkovou r. 2017, foto Bohumil Kubálek.

obálka str. 3: foto legionářů – uloženo v expozici Památníku Padlým ve Čkyni

text str. 43: foto V. Vavrýn, vlastník Ing. Vlasta Klimová

PAMÁTNÍK OBĚTEM A HRDINŮM Z OBCE ČKYNĚ 1914 – 1918 – 2018

© Petr Martan

VYDALA: Obec Čkyně

NÁKLAD: 1 500 kusů

NEPRODEJNÉ

ISBN 978-80-270-4822-9